

SAHAN ÄÄNIÄ, JOKISUISTO JA ASUKASTOIMINTAA RAPORTTI PIHLAVAN KULTTURIKARTOITUKSESTA

Katrina Virtanen, Laura Seesmeri ja Maunu Häyrynen

SISÄLTÖ

ESIPUHE.....	3
1. MIKSI LÄHIÖIDEN KULTTUURIKARTOITUSTA TARVITAAN?.....	4
2. TEOLLINEN KULTTUURIPERINTÖ JA LUONTO PAIKALLISYLPEYTENÄ.....	5
3. KULTTUURIKARTOITUKSEN AINEISTOT JA TYÖVAIHEET	8
4. PERUSTIETOJA PIHLAVASTA	9
5. PIHLAVA-KYSELYN TOTEUTUS JA PERUSTIEDOT GRAAFEINA.....	10
6. KULTTUURIKARTOITUKSEN TEEMAT	14
6.1 Kokemukselliset paikat, muistojen paikat	15
6.2 Aktiiviset ja tunnesidonnaiset paikat.....	16
6.3. Reitit ja rajat	20
6.4 Kulttuuri osana arkea	21
6.5. Kehittämistoiveet	23
7. PAIKKATIETO JA TAIDELÄHTÖISYYS.....	25
8. TIETOA YHTEISTUOTTAMASSA PIHLAVALAISTEN JA PORIN KAUPUNGIN LÄHIÖHANKKEEN KANSSA.....	29
9. ”MEILLÄ ONKIN PIHLAVASSA KIVA OMAN KYLÄN PORUKKA JA TUNNELMA!” ESIMERKKI PAIKALLISESTA YHTEISTYÖSTÄ.....	31
10. KULTTUURISUUNNISTELU-HANKKEEN TULOKSET JA VAIKUTUKSET	32

ISBN 978-951-29-9076-4 (Sähköinen)

Sahan ääniä, jokisuisto ja asukastoimintaa
Raportti Pihlavan kulttuurikartoituksesta

Tekijät:

Katrina Virtanen, Laura Seesmeri ja Maunu Häyrynen

Julkaisija:

Turun yliopisto, Digitaalisen kulttuurin, maiseman ja kulttuuriperinnön
tutkinto-ohjelma

Julkaisusarja:

Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen julkaisut 61

Julkaisuajankohta: Marraskuu 2022

Kansikuva ja taitto: Katrina Virtanen

Raportin karttapiirroksat ©Turun yliopisto

Tekijä: Katrina Virtanen

Maisemantutkimus 2022

Karttapohjat: Esri

ESIPUHE

Turun yliopiston maisemantutkimuksen tutkimushankkeessa *Kulttuurisuunnistelu* toteutimme laajan kulttuurikartoituksen Porin Pihlavan lähiössä vuosina 2021-2022. Kartoituksemme kahtena menetelmällisenä kärkenä olivat taidelähtöisyys ja kokemuksellinen paikkatieto yhteiskehittämisen tukena. Toteutimme hankkeessa aikaisemmin vastaavan kartoituksen toisessa porilaisessa lähiössä Väinölässä vuosina 2020-2021.

Kulttuurisuunnistelu-hanke oli osa ympäristöministeriön Lähiöohjelma 2020-2022 -hanketta. Ohjelman tavoitteena oli asuinalueiden kokonaisvaltainen ja pitkäjänteinen myönteinen kehitys, jonka tarkoituksena oli tuottaa asukkaille hyvinvointia ja alueille elinvoimaisuutta. Ympäristöministeriön koordinoimassa ohjelmassa olivat mukana sosiaali- ja terveysministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, sisäministeriö ja oikeusministeriö sekä Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA. Hankkeen tietosuojaselosteen mukaisesti tutkimusaineisto on tallennettu Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitoksen arkistoon.

Tutkimuksemme tavoitteena oli ehkäistä alueiden eriarvoistumista, tunnistaa ja vahvistaa yhteisöllisiä identiteettejä ja resursseja sekä edistää kulttuurisia oikeuksia, hyvinvointia ja tasa-arvoa. Niin osallistavan paikkatiedon kuin osallistavien taidelähtöisten metodienkin avulla pystyimme jakamaan paikkasidonnaista kokemuksellisuutta ja paikkojen merkityksiä. Kokemusten ja paikkoihin liitettyjen tunteusten ja muistojen jakaminen vahvisti paikallisidentiteettiä ja ylpeyttä omasta asuinalueesta.

Tutkimushankkeemme ja Porin kaupungin kehityshankkeen samanaikainen toiminta mahdollisti asukkaiden osallistumisen myös kaupungin konkreettiseen kehitystyöhön. Hankkeemme aktivoi ihmisiä osallistumaan ja vaikuttamaan. Asukkailla oli myös mahdollisuus kommentoida kartoitustietoa ja täydentää sitä. Kartoitustiedon arviointi yhteisissä tapaamisissa on osallistavan tiedon yhteistuottamisen kannalta olennaista kulttuurikartoituksessa.

Kartoittamisemme vahvisti molemmissa lähiöissä jo aikaisemmin tunnistettuja luonto- ja kulttuuriarvoiltaan merkityksellisiä paikkoja. Tutkimushankkeen myötä näiden paikkojen monimerkityksellisyys sai uusia muotoja ja ne nivoutuivat selkeämmin alueiden asuttuun maisemaan ja teollisen kulttuuriympäristön paikkoihin.

Tässä raportissa luodaan katsaus Pihlavan kulttuuriin erityispiirteisiin, pihlavalaiseen arkeen ja paikallisiin toimijoihin. Tulokset koostuvat pääasiassa karttakyselyn ja taidelähtöisten menetelmien avulla kerätystä yhteistuotetusta tiedosta.

Pihlava on ainutlaatuisella suistoalueella sijaitseva asuinpaikka, jonka teollisen kulttuuriperinnön vaikutukset alueen kehittymiseen tunnistetaan ylisukupolvisesti. Pihlava näyttäytyy asukkailleen kaksijakoisesti, toisaalta rauhallisena ja toisaalta levottomana.

Positiivisina puolina koetaan luonnonläheisyys, rauhallisuus ja kodinomaisuus sekä asuinkustannusten hintataso. Negatiivisina puolina nähdään palvelujen ja työpaikkojen vähentyminen ja puute, heikot julkisen liikenteen yhteydet, sosiaalisista ongelmista aiheutuva levottomuus, huono maine ja ilkivalta.

Pihlavaa toivotaan kehitettävän lisäämällä palveluita, työpaikkoja ja julkisen liikenteen yhteyksiä, parantamalla harrastusmahdollisuuksia, siistimällä rakennetun ja luonnonympäristön yleisilmettä sekä lisäämällä luontoaiheesta tai Pihlavan menneisyydestä ammentavaa julkista taidetta.

Porissa marraskuussa 2022

Katrina Virtanen, Laura Seesmeri ja Maunu Häyrynen

Pihlavan kartoitusraportti verkossa: https://bit.ly/Pihlavan_kulttuurikartoitus
Väinölän vastaava raportti: https://bit.ly/Vainola_kulttuurikartoitus_raportti

1. MIKSI LÄHIÖIDEN KULTTUURIKARTOITUSTA TARVITAAN?

Tutkimushankkeena *Kulttuurisuunnistelu* päätavoitteena on ollut tuottaa uutta tietoa Porin lähiöistä. Tällä tiedolla on haluttu ehkäistä alueiden eriarvoistumista, tunnistaa ja vahvistaa lähiöiden yhteisöllisiä identiteettejä ja edistää asukkaiden kulttuurisia oikeuksia, hyvinvointia ja tasa-arvoa. Tietoa on hankittu laajalla, yhdessä asukkaiden kanssa toteutettavalla kulttuurikartoituksella.

Lähiöt ovat olleet alusta asti kunnallisen ja valtakunnallisen kulttuuripolitiikan tähtäimessä. 1960- ja 1970-lukujen hyvinvointivaltioajattelussa lähiöiden nähtiin olevan epätasa-arvoisia kaupunkikeskustojen runsaaseen kulttuuritarjontaan verrattuna. Tätä puutetta pyrittiin korjaamaan viemällä kulttuuria lähiöihin. Keinoina olivat julkinen taide, kirjastot, kulttuuritilat, teatteri- ja orkesterivierailut sekä asukkaiden tuettu kulttuuritoiminta, myöhemmin myös yhteisötaide. Kulttuuri tarkoitti pitkälti vakiintuneita taidemuotoja ja ammattimaista taidetta tai kulttuurituotantoa. Tuomalla taidetta lähiöihin uskottiin kulttuurisen tasa-arvon kohentuvan.

Kulttuurikartoitusmenetelmän lähtökohtana on se kulttuuri, jota niissä jo on eikä niihin varta vasten tuotettava kulttuuri. Paitsi taidetta ja tuettua kulttuuritoimintaa lähiön kulttuuri on sen asukkaiden arkinen elämäntapa: kaikkien tuntemat paikat, joissa liikutaan ja kohdataan ihmisiä tai luontoa, yhteiset tavat, perinteet, muistot ja maamerkit. Näistä on tietoa asukkailla mutta ei kaupungilla. Osallistuva kulttuurikartoitus on keino saada tietoa lähiön arjesta ja yhteisistä kulttuurisista resursseista ja tehdä sitä näkyväksi suunnittelijoille ja päättäjille, joille nämä eivät ole ennestään tuttuja.

Miksi lähiöiden kulttuuria ei voisi vain jättää omaan rauhaansa, antaa hallintokuntien hoitaa tonttinsa kuten parhaiten taitavat ja laittaa liikenevät rahat teihin ja valaistukseen? Usein näin tapahtuukin, koska kulttuurikehittäminen ei ulotu kaikkiin lähiöihin. Se ei tarkoita, että näiden tilanne olisi parempi. Lähiöt eivät ole saaria: haluttiin tai ei, niitä vertaillaan ulkoisten mielikuvien perusteella. Nämä vaikuttavat niin päätöksenteossa kuin asukkaiden käsityksissä omasta ympäristöstään. 1990-luvun lamasta lähtien asuinalueet ovat Suomessa erilaistuneet, mikä näkyy lähiöiden arvostuksessa, asuinpaikkavalinnoissa ja investoinneissa. Osaksi kyse on

väestön ja talouden yleisestä kehityksestä, mutta lähiöiden kulttuurilla on oma merkityksensä niiden kehityspoluille.

Kulttuurikartoituksessa yhdistyvät tutkimustieto ja kokemukseen perustuva osallistieto. Sen tekeminen onnistuu vain asukkaiden ja tutkijoiden yhteispelinä ja asukkaiden pitää hyväksyä sen tulokset ennen niiden hyödyntämistä. Kartoitustiedolla lähiöstä saadaan kokonaiskuva niin ulkopuolisille kuin asukkaille itselleen. Sitä voi käyttää eri toimialojen suunnittelun, kehittämisen ja yhteistyön tukena ja sen avulla ulkopuolisten mielikuvat lähiöstä saadaan tosipohjaisemmiksi. Asukkaille kartoitustieto näyttää oman lähiön vahvuudet suhteessa muihin asuinpaikkoihin.

Kulttuurisuunnistelu-tutkimushankkeen tutkijat Katrina Virtanen ja Laura Seesmeri eivät ole tulleet kartoittamaan porilaislähiöitä ulkopuolelta, vaan lähestyivät Poria ja tutkimusalueitaan oman paikallistuntemuksensa kautta. Tutkijat saavat myös viestiä eteenpäin kaupunkisuunnittelun, päätöksenteon ja suuren yleisön suuntiin. (MH)

Kulttuurisuunnistelu logo: Laura Seesmeri

2. TEOLLINEN KULTTUURIPERINTÖ JA LUONTO PAIKALLISYLPEYTENÄ

Pihlava sijaitsee **Suomessa ainutlaatuisen jokisuiston** suulla 15 kilometrin päässä Porin keskustasta. Se koetaan teollisuusyhdyskunnaksi, jossa on totuttu aktiivisiin toimijoihin, hyvään yhteishenkeen ja lukuisiin peruspalveluihin. **Teollinen kulttuuriperintö** ja sen vaikutukset kyläksi mielletyn lähiön kehittymiseen tunnustetaan vahvasti. Monessa suvussa ollaan työskennellyt saha- tai muun teollisuuden parissa jopa vuosikymmenten ajan.

Pihlavalaiset kokevat elinympäristönsä ja sen historian voimavarakseen, jota vaalimalla ja kehittämällä alueen elinvoimaisuutta voidaan parantaa. Toinen merkittävä paikallisylypeys on **rikas luontokulttuuri**. Pihlavalaiset puhuvat suistoalueestaan ja muusta ympäröivästä luonnostaan ylpeydellä ja kunnioituksella. Metsien ja lehto-alueiden lisäksi Pihlavassa on lähellä meri, joki ja järvi, jotka tarjoavat monipuolisia virkistysmahdollisuuksia arjessa.

Pihlavalaiset kaipaavat tukea yhdyskuntansa toimintakyvyn säilyttämiseen ja elvyttämiseen, sillä asukkaat kokevat syrjäytymisen pelkoa Pihlavan sijaitessa kauempana keskustasta kuin lähiöt tyypillisesti. Palvelut ovat vähentyneet ja yhteydet keskustaan ja muihin kaupunginosiin ovat hankaloituneet julkisen liikenteen reitien ja vuorojen muututtua tai vähennyttyä. Nykyisten palveluiden toivotaan vähintään säilyvän ja niitä kehitettävän. **Uusia työpaikkoja ja palveluita** halutaan alueelle. Huolta aiheuttavat myös tietyille asuinalueille keskittyneet sosiaaliset ongelmat, levottomuus, mainetekijät, rakennuskannan kunto sekä ilkivalta. **Yhteys Porin kaupunkiin koetaan tärkeäksi**, koska kaupunki esimerkiksi mahdollistaa alueen peruspalvelut ja vuokraa paikallisille toimijoille toimitiloja.

Kiinnostus omaan paikallishistoriaan ja Ahlströmin merkitys voimavaroina

Pihlavalaiset ovat kiinnostuneita **omasta paikallishistoriastaan** ja se tunnetaan hyvin. Siihen liittyy henkilökohtaisia tai kollektiivisia muistoja ja kokemuksia. Teollisuuden tuomiin työpaikkoihin liittyy muistoja omasta asuinhistoriasta, omasta tai

Halssin asuinalue etualalla ja Pihlavan teollisuusalue taustalla. Alueiden väliin jää Viinahaminan ulkoilupolku. Kuva: KV

Talvisena päivänä Pihlavan kerrostaloalueilla. Kuva: KV

puhutaan paljon ja **yhteys Ahlströmiin koetaan yhä vahvana**. Myös Maire Gullichsenin perintö muistetaan. Sukujen historiaa toivotaan hyödynnettävän vahvemmin ja ehdotuksia esitetään historiapainotteisista opastekylteistä aina **Mairen puistoon** ja **yhteisölliseen kulttuuritilaan**.

Asuinalueiden erilaiset kokemukselliset puolet ja merkittävät paikat

Pihlavalaiset tuntevat **asuinalueidensa historian** ja sen, kuinka teollisuus on alueet muovannut. Vanhempaan kyläasutukseen, sotien jälkeen rakennettuihin omakotitaloalueisiin ja kerrostaloalueisiin liittyy muistoja, kokemuksia ja erilaisia tunteita. **Asuinalueet näyttäytyvät asukkaille eri tavoin**. Yleisesti omakotitaloalueet koetaan rauhallisina asuinpaikkoina ja kerrostaloalueiden koetaan olevan levottomampia. Ongelmien nähdään kasautuneen 1980-90 -luvulla. Sittemmin tilanteen on koettu rauhoittuneen, mutta levottomuuden tuntemusten ja sosiaalisten ongelmien koetaan keskittyvän yhä kerrostaloalueille. Tähän liittyen sosiaalisista seikoista kumpuavia ongelmia ja ilkeävaltaa toivotaan ehkäistävän sekä mainetekijöitä parannettavan.

Pihlavan muistojen paikat, kokemukselliset ja aktiivisuuden paikat keskittyvät **jokisuiston, keskustan ja urheilukentän** sekä **Rieskalan** alueille. Merkittävää on, että pihlavalaisille tärkeisiin kokoontumispaikkoihin liittyy menetyksen tunteita, sillä **luokisat tärkeät kokoontumispaikat ovat palaneet**. Pihlavan vanhan koulun tilat, seurakuntasali tai Pihlavan Asukastupa mahdollistavat nykyään kokoontumisen, mutta **yhteisen tilan kaipuu** kuuluu puheessa. Nuorille asukkaille toivotaan harrastusmahdollisuuksia ja kokoontumispaikkoja sekä osallistumismahdollisuuksia oman ympäristön kehittämiseen esimerkiksi taiteen avulla.

Ulkoilureitteihin ja yleiseen siisteyteen kohdistuvat kehittämistarpeet

Positiivisimpana puolena Pihlavassa koetaan **luonnonläheisyys** ja siihen kytkeytyvä rauhallisuus sekä esteettiset arvot. Pihlavassa ja koko Meri-Porin alueella arvostetaan **ympärivuotisia ulkoilumahdollisuuksia**. Käytetyimpiä luontokohteita ovat Halssin ja Viinahaminan alueen reitistö, jota pitkin kuljetaan myös

naapurikaupunginosien reitistöille. Rautatien viereiset polut sekä kevyenliikenteenväylät yleisesti ovat myös merkittäviä arkisia ulkoilureittejä. Reittien ja jokisuiston alueen kuntoa kritisoidaan paljon ja niihin kohdistetaan **runsaasti ylläpito- ja kehittämiskohteita**. Enäjärven ympäri kiertävä luontopolku on myös tärkeä lähiluontokohde, jonka kunnostaminen nostaisi sen arvoa rikkaana lintujärvenä, mikäälaisena se on ennen rehevöitymistään tunnettu.

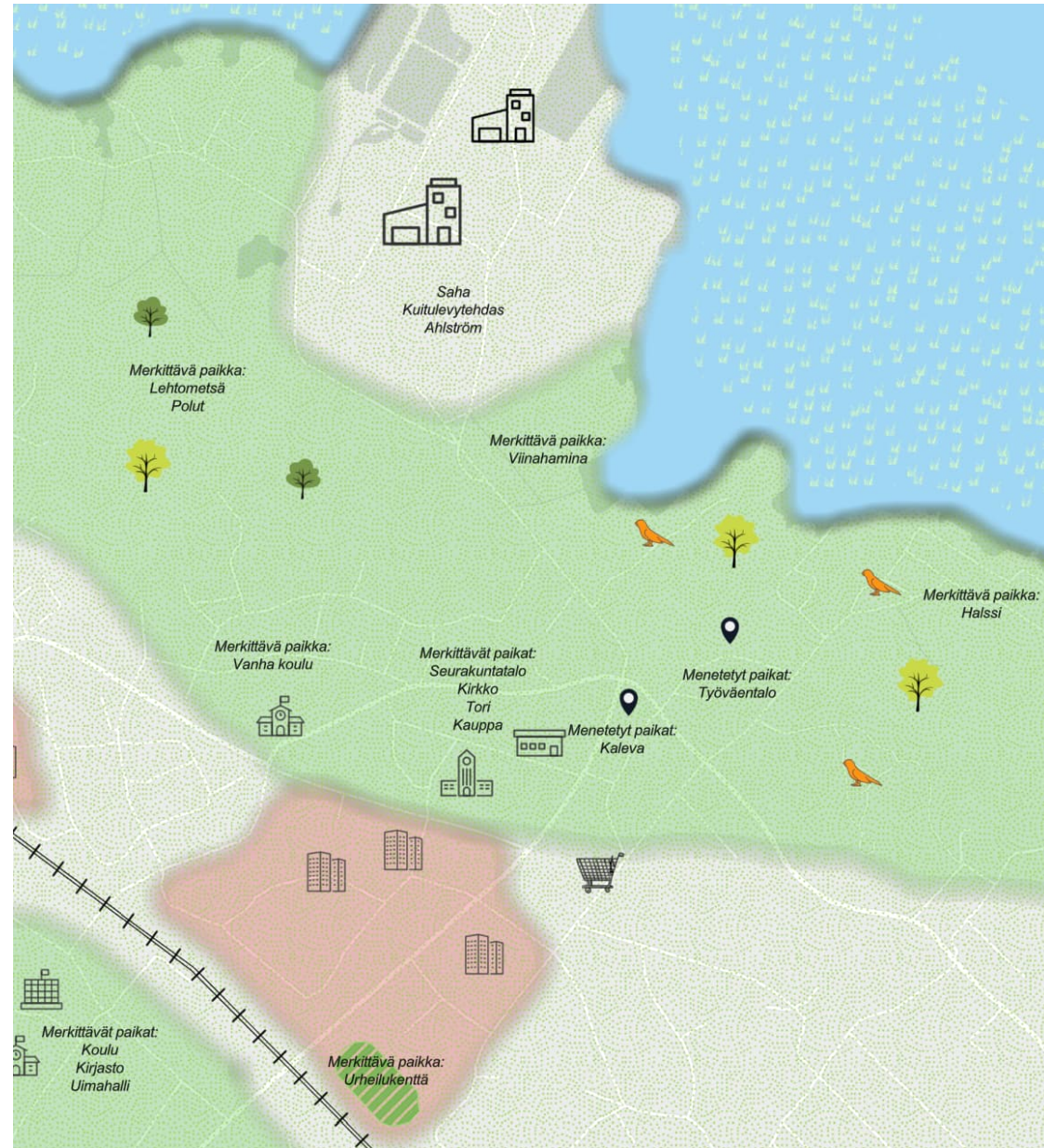
Luontokohteiden ja -reittien lisäksi erityisesti myös keskusta-alueen rakennetun ympäristön yleistä siisteyttä toivottiin kohennettavan. **Urheilukenttä** on merkittävä paikka seuroille ja yhdistyksille. Kentän, katsomon ja pukusuojien koetaan olevan huonossa kunnossa ja kaipaavan perusparannusta. Urheilukenttä on pihlavalaiusten aktiivisessa käytössä ja siellä käy myös vierasjoukkueita pelaamassa, joten siksi se nähdään potentiaalisena kehittämiskohteena. Pihlavaan toivottiin myös esimerkiksi **julkista taidetta**, joka kumpuaisi luontoaiheesta tai Pihlavan menneisyydestä. (KV)

Pihlavan kulttuurikartta

Olemme etsineet hankkeessa tulosten esittämiseksi perinteisestä raportointimuodosta poikkeavaa tapaa ja julkaisualustaa. Olemme tavoitelleet **tulosten nopeampaa ja helpompaa saavutettavuutta** tuottamalla **tiivimpiä ja visuaalisempia esitystapoja**. Yhtenä tulosten esittämismuotona testaamme Pihlavan kulttuurikartoituksessa **kulttuurikarttaa**. Se on eräänlainen mielikuvakartta, jossa esitetään pihlavalaiusten oma näkemys Pihlavan kulttuurisista erityispiirteistä tutkijan tulkintana.

Pihlavan kulttuurikarttaan tästä: https://bit.ly/Pihlavan_kulttuurikartta

Kuva Pihlavan kulttuurikartasta, johon on visualisoitu keskeisimmät tulokset muun muassa merkityksellisistä yhteisöllisistä paikoista, käytetyimmistä poluista ja reiteistä, luontoarvoista ja kehittämiskohteista. Kartta: KV, karttapohja: Esri.

3. KULTTUURIKARTOITUKSEN AINEISTOT JA TYÖVAIHEET

Kulttuurikartoituksessa kerätään paikkasidonnaisesti monipuolista aineistoa kohdealueesta. Pääpaino on alueen omaäänisyyden esille nostamisessa, laaja-alaisessa kulttuurin määrittelyssä, monipuolisissa etnografisissa kenttätyön menetelmissä sekä toimijoiden kartoittamisessa. Taustalla on ajatus kulttuurista elämäntapana ja tietoa yhteistuottavalla kartoituksella saadaan selville se, joka on ihmisille arjessa tärkeää. Aineistonkeruussa voidaan tapauskohtaisesti painottaa jotakin keruun muotoa. Tässä kartoituksessa pääpaino on ollut taidelähtöisissä menetelmissä ja osallistavassa kokemuksellisen paikkatiedon keruussa. (LS)

Kuvat: 1. Tutkijat Laura Seesmeri (kesk.) ja Katrina Virtanen (oik.) havainnoimassa Pihlavan äänimaisemaa. Kuvataiteilija Saara Nurmi (vas.) opasti suosituille reiteille. 2. Taidelähtöisten työpajojen lisäksi järjestettiin valokuvakeruu ja muisteluilta. Kuva 1. KV ja 2. Satakunnan Museon kokoelmat.

Kartoituksessa hyödynnettiin seuraavia aineistoja ja keruumenetelmiä:

- **Aikaisempi Pihlavasta tehty tutkimus**, erilaiset selvitykset, kaavoitustilanne, kirjallisuus ja historialliset valokuva- ja kartta-aineistot.
- **Media-aineistot**: Sosiaalinen media, keskustelupalstat ja uutisnäkyvyys.
- **Havainnointi ja dokumentoiva kuvaus**: Havainnointia ja dokumentoivaa valokuvasta eri vuodenaikoina Pihlavassa. Havainnot kirjattiin ylös havaintopäiväkirjaan. Dokumentoivaa kuvausta tehtiin sekä maantasalta että dronilla ilmasta.
- **Haastattelut, go along-haastattelut ja kävelyhaastattelut**: Haastattelut liittyivät arkiseen elämään nykyhetken Pihlavassa, mutta myös menneisyyteen sekä haastateltavan omaan suhteeseen Pihlavaan. Go along-haastatteluissa kohdattiin pihlavalaisia nimettömänä ja keskusteltiin heidän kokemuksistaan ja ajatuksistaan Pihlavasta. Kävelyhaastatteluissa haastateltavat esittelivät meille haluamiinsa paikkoja ja kertoivat omasta suhteestaan Pihlavaan.
- **Muistelutilaisuus**: Pihlavalaiset kertoivat paikoista, joihin liittyy muistoja ja kokemuksia. Tilaisuuden keskustelua ohjasivat vanhat valokuvat, joita pihlavalaiset olivat ennakoon lähettäneet tutkijoille tutkimusta varten. Kollektiivinen muistelu tuotti tietoa Pihlavan paikkojen merkityksellisyydestä.
- **Karttapohjainen kyselytutkimus**: Pihlava-kysely keväällä 2022, johon osallistui yhteensä 614 vastaajaa. Kysely suunniteltiin hyödyntäen aikaisemmissa tutkimusvaiheissa kerättyä tietoa, jota heijastettiin suuremman osallistujamäärän vastauksiin.
- **Taidelähtöiset työpajat** yhteistyössä Pihlavan Tapuliteatterin, Meri-Porin yhteiskoulun ja freestyle-räppäri ToniSamin kanssa
- **Yhteistyö Porin kaupungin Viherpolku-hankkeen kanssa**: Havainnointi yhteisesti järjestetyissä osallistavissa tilaisuuksissa sekä järjestelyihin liittyvän ohjauksryhmän kokoontumisissa. Yhteistyöstä lisää luvussa 7.

Toimijaverkkokartoitus: Pihlavan alueen toimijoiden välistä yhteistyöstä selvitetiin haastatteluilla ja sähköpostilla. Toimijaverkosta esimerkki luvussa 8.

4. PERUSTIETOJA PIHLAVASTA

Pihlava on Meri-Porissa sijaitseva Porin 36. kaupunginosa noin 15 kilometrin päässä keskustasta. Se on osa Yyterinniemeä ja alueen palvelukeskittymä. Pihlavan asukasmäärä on reilut 1300. Vuonna 1980 asukasluku oli noin 2900, vuonna 1995 noin 2200 ja 2013 asukasluku oli päälle 1500. Suurin ikäluokka on 25-54 -vuotiaat ja seuraavaksi suurimmat 64-74 -vuotiaat ja 55-64 -vuotiaat. Vuosina 2014-2017 Pihlavassa ei ollut uudisrakentamista. (2017 tilasto) Pihlavan naapurikaupunginosia ovat Rieskala, Enäjärvi, Metsämaa ja Huvilaranta. Pihlava kuului Porin maalaiskuntaan, joka liitettiin kuntaliitoksessa Porin kaupunkiin vuonna 1967. Pihlava oli maalaiskunnan suurin taajama.

Pihlavan kylämäinen asutus on muodostunut vuonna 1875 perustetun sahan ympärille. Porin maalaiskunta osti 1950-luvulla Uudentalon tilan maat, joille linjattiin Harry Gullichsenintie (myös: Yhdystie), liikekeskusta ja Pihlavan kirkko. Pihlavan teollisuusyhdyskunta laajeni merkittävästi 1960- ja 70-luvuilla teollisuuden laajentumisen myötä. Tuolloin Pihlavaan rakennettiin merkittävästi uutta asutusta, kun esimerkiksi Meri-Porin alueelle perustettujen Pihlavan kuitulevytehtaan, Kaanaan Vuorikemian ja Kirrinsannan telakan työntekijät asettuivat asumaan Pihlavaan. Työntekijät rakensivat niin Pihlavaan kuin naapurikaupunginosiin omakotitaloja tai asettuivat asumaan kerrostaloihin, jotka muokkasivat merkittävästi Pihlavan kylä- ja liikekeskustan maisemaa 1970-luvulla. Koulu on perustettu sahan toimesta jo 1800-luvun lopulla. Porin maalaiskunta perusti Pihlavan koulun 1915.

Pihlavaa ja Väinölää yhdistävät vahvimmin teollinen kulttuuriperintö ja siihen liittyvät ylisukupolviset kokemukset. Kaupungistumisen vaikutukset näkyivät molemmissa lähiöissä 1970-luvulla ja siihen liittyvät lieveilmiöt näkyivät molemmissa eniten 1980- ja 1990-luvuilla. (KV)

Karttakuva: Esri

5. PIHLAVA-KYSELYN TOTEUTUS JA PERUSTIEDOT GRAAFEINA

Karttapohjainen osallistava Pihlava-kysely toteutettiin keväällä 2022.

Vastauksia saatiin yhteensä 614, joka oli lähes kaksinkertaisesti Väinölä-kyselyn vastausmäärä (358). Tulos oli onnistunut. Ennen kyselyä tehdyt kenttätyöt ennakoivat aktiivista toimijuutta Pihlavassa, joten tulos oli myös odotettu.

Kyselyn jakelukanavat:

- Hankkeen omat kotisivut ja somekanavat
- Porin yliopistokeskuksen tiedotuskanavat
- Turun yliopiston humanistisen tiedekunnan tiedotuskanavat
- Lähiöhankeiden asukastilaisuus ja asukaskävely
- Porin kaupungin viestintäkanavat
- Porin kaupunkisuunnittelun somekanavat
- Satakunnan Kansan Menoinfo -kanava ja Satakunta Events -portaali
- Pihlavan ja lähialueiden ilmoitustaulut ja somekanavat
- Pihlavan Asukastupa (myös avustettua vastaamista ja paperinen kysely)
- Meri-Porin yhtenäiskoulu
- Pihlavassa toimivat harrasteryhmät (mm. Meri-Porin partio, PTU)
- Myös jotkin paikalliset toimijat jakoivat kyselylinkkiä eteenpäin somessa

Pihlava-kyselyn kuva: KV

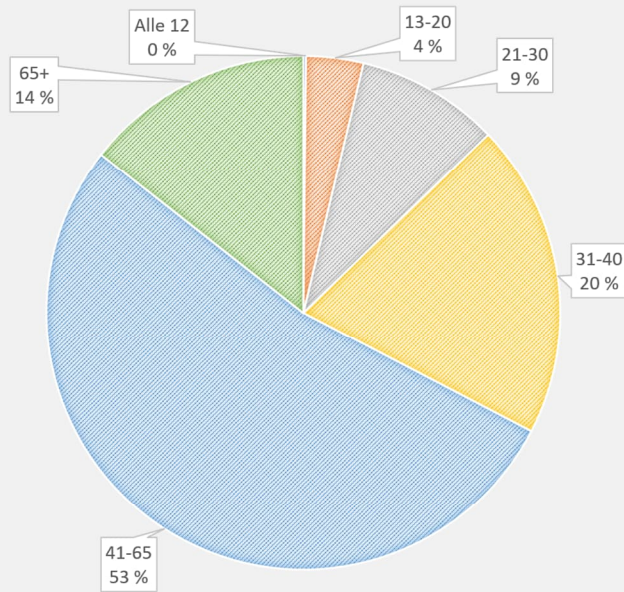
VASTAAJIEN IKÄJAKAUMA

Pihlava-kyselyssä tavoitettiin eri ikäisiä vastaajia samoin kuten Väinölä-kyselyssä. Vastanneista yli puolet olivat 41-65 -vuotiaita ja yli 65-vuotiaita tavoitettiin hieman enemmän kuin Väinölä-kyselyssä. Merkittävin ero on, että alle 12-vuotiaista Pihlavassa tavoitettiin vain 1 vastaaja, kun Väinölässä tavoitettiin 21 vastaajaa. Turun yliopiston maisemantutkimuksen Porilainen lähiömaisema-hankkeessa vuonna 2011 tekemässä Pihlava-aiheisessa tutkimuksessa huomattiin myös alle 15-vuotiaiden heikko tavoitettavuus. Vastanneista naisia oli 63%, miehiä 36% ja 1% valitsi muu/en halua ilmoittaa.

Tähän kysymykseen vastanneita: 611

Vastaamatta jätti yhteensä: 3

Koko kyselyyn vastanneita 614

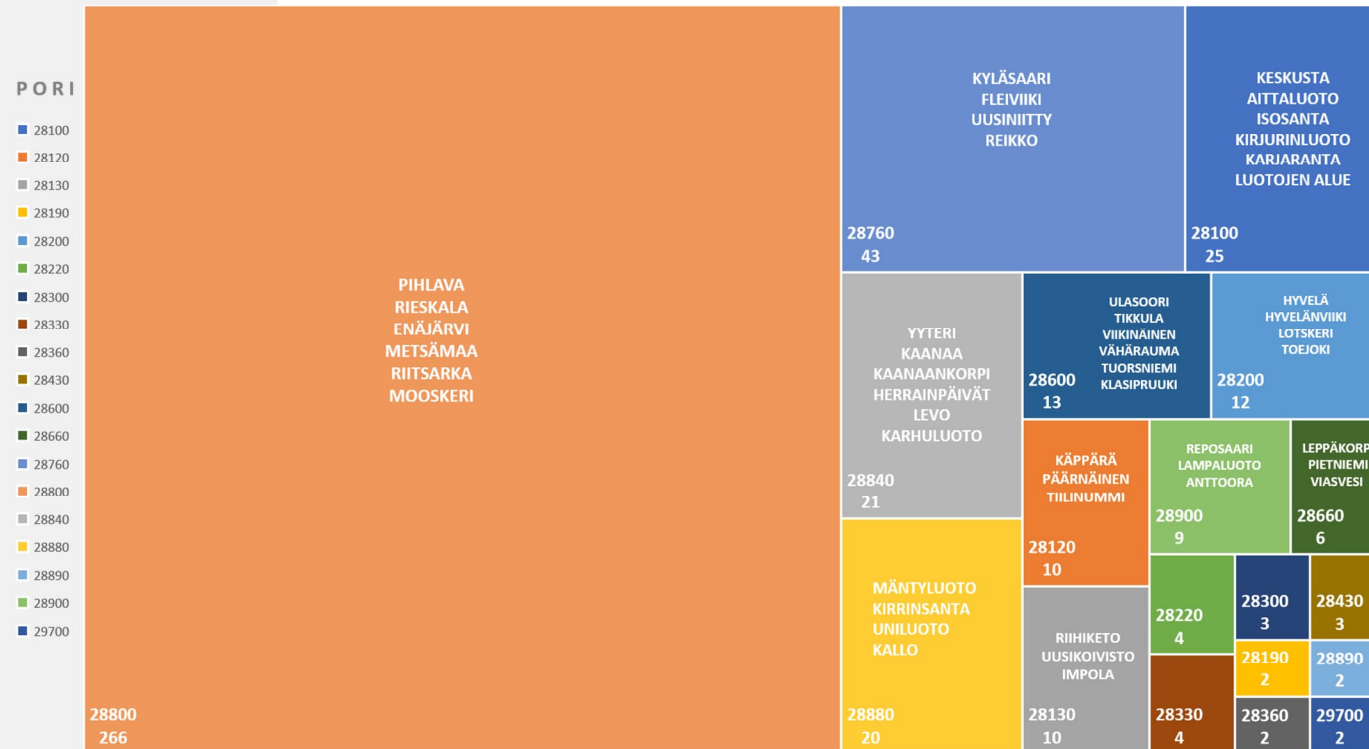
Alle 12 13-20 21-30 31-40 41-65 65+

POSTINUMEROJAKAUMA

Kaaviossa nähdään vastausten jakautuminen Porin postinumeroalueiden kesken. Naapurikaupunginosista vastattiin aktiivisesti, samoin keskustan alueelta. Vastausten määrä vähenee mitä kauemmas Meri-Porin alueelta mennään. Yksittäisiä vastauksia saatiin lukuisasti myös ympäri Suomen.

Tähän kysymykseen vastanneita 513

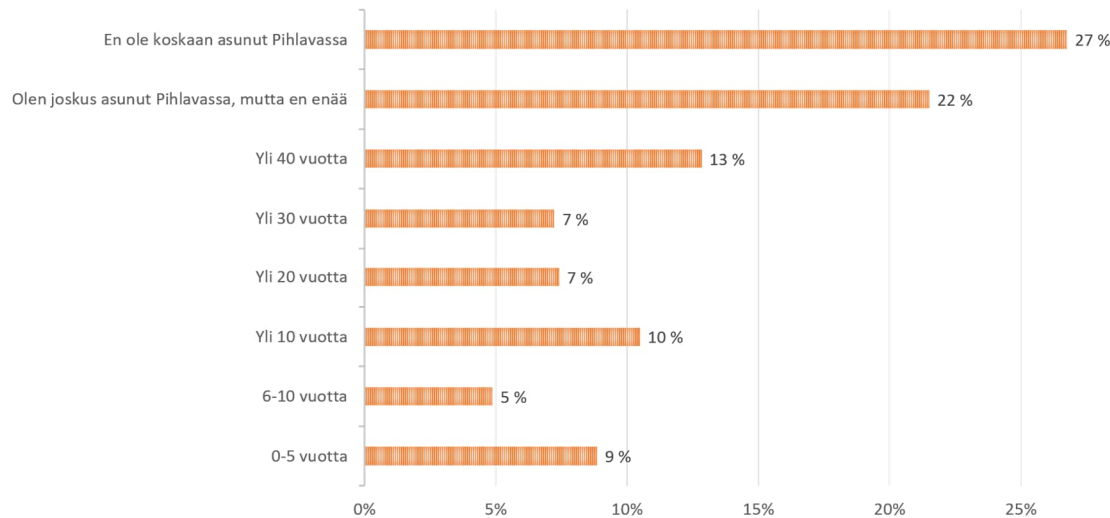
Koko kyselyyn vastanneita 614

KUINKA PITKÄÄN OLET ASUNUT PIHLAVASSA?

Tätä kysymystä täsmennettiin Pihlava-kyselyssä vaihtoehdolla "En ole koskaan asunut Pihlavassa", koska vaihtoehto jäi huomioimatta Väinölä-kyselyssä. Näin saimme tiedon, että vastaajista 27% ei asunut Pihlavassa, mutta he tunsivat aluetta muulla tavoin. En-tisiä Pihlavalaisia kyselyyn vastanneista oli 22% ja loput olivat asuneet Pihlavassa joko vähän aikaa tai kymmeniä vuosia.

Tähän kysymykseen vastanneita 553
Koko kyselyyn vastanneita 614

VÄITTÄMIÄ PIHLAVASTA

Esitimme kyselyssä väittämiä, jotka olivat tulleet esille haastattelu- tai muussa kenttätyöaineistossa. Tulokset esitetään tässä mediaaniarvolla. Osallistujat olivat samaa mieltä 5/7 väittämän kohdalla mediaaniarvolla 70 tai yli. Suurimman mediaaniarvon sai väittämä: "Hienointahan täällä on tämä luonto! Täällä on mahtavat ulkoilumahdollisuudet kesällä ja talvella.". Väittämien mukaan Pihlava koettiin myös enemmän kyläksi kuin lähiöksi, ja sen ajateltiin olevan rauhallinen ja maaseutua muistuttava paikka, missä on helppo asua. Toisaalta Pihlavan koettiin olevan kahtiajakautunut ja pirstoutunut. Hankaluutena nähtiin kadonneet työpaikat. Pihlavan koettiin yleisesti saaneen huonon maineen kerrostalojen rakentamisen myötä 1970-luvulla.

Arvioita annettiin yhteensä 2669

En osaa sanoa –vastauksia yhteensä 142

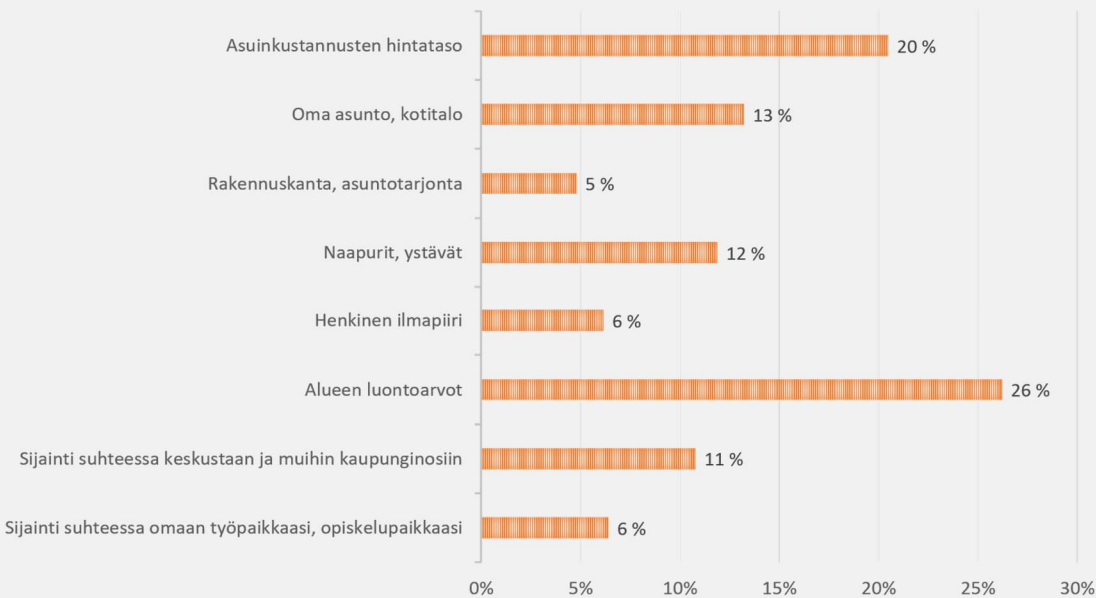
Koko kyselyyn vastanneita 614

PIHLAVAN HYVÄT PUOLET

Alueen luontoarvot ja asuinkustannusten hintataso määriteltiin annettujen vaihtoehtojen perusteella Pihlavan hyväksi puoliksi useiten. Hyvinä asioina nähtiin myös oma asunto tai kotitalo, naapurit ja ystävät sekä sijainti suhteessa keskustaan ja muihin kaupunginosiin.

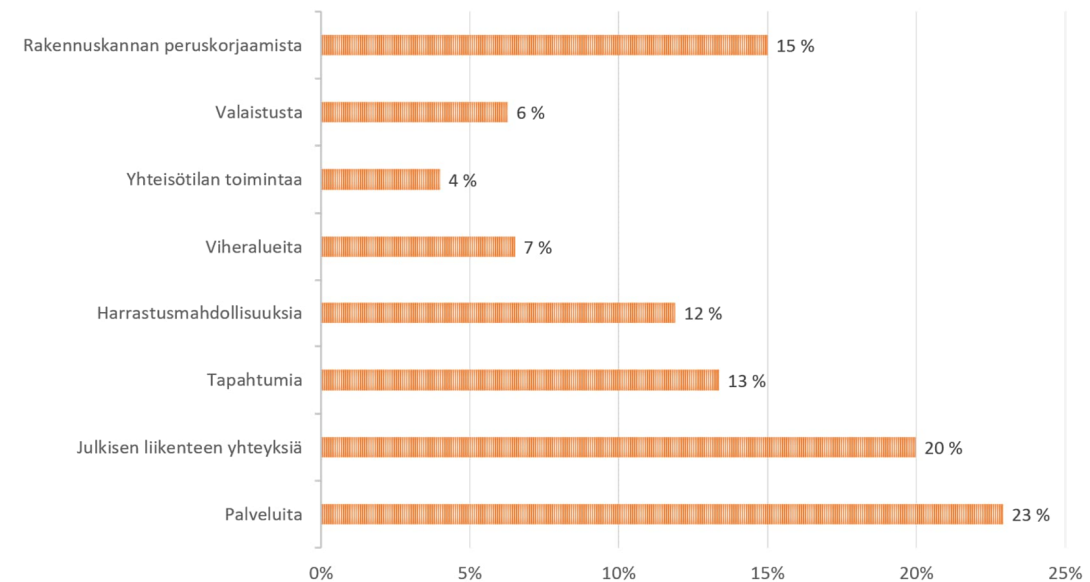
Pihlavan hyviä puolia määriteltiin yhteensä 1186 kertaa
Koko kyselyyn vastanneita 614

PIHLAVAAN KAIVATAAN

Pihlavaan kaivattiin eniten palveluita ja julkisen liikenteen yhteyksiä. Myös rakennuskannan peruskorjaamista ja lisää tapahtumia ja harrastusmahdollisuuksia toivottiin. Työpaikat eivät olleet vastausvaihtoehtona, mutta avoimissa vastauksissa korostettiin lisäksi työpaikkojen lisäämisen välttämättömyyttä.

Pihlavaan kaivattavia asioita määriteltiin yhteensä 1226 kertaa
Koko kyselyyn vastanneita 614

6. KULTTUURIKARTOITUKSEN TEEMAT

Kulttuurikartoituksen tavoitteena oli selvittää merkittäviä arkisia paikkoja, reittejä ja kulttuurisia ominaispiirteitä.

Kehitimme tätä varten teemoittelurungon, jota käytimme sekä Pihlavan että Väinölän kartoituksessa. Teemat pohjautuvat alueen arkiseen käyttöön, kokemuksellisuuteen ja kerätyn aineiston tulkintaan. Aineiston keruussa on painotettu paikka-tieto- ja taidelähtöisiä menetelmiä. Kartoituksessa tutkimusalueen asukkaat ja muut käyttäjät osallistuivat kartoitukseen tuoden esille omia näkemyksiään.

Teemat olivat:

- Kokemukselliset paikat, muistojen paikat
- Aktiiviset paikat, tunnesidonaiset paikat
- Reitit ja rajat
- Kulttuuri osana arkea
- Kehittämistoiveet

Kuvat: 1. Pihlavalainen metsä esikoululaisten silmin. 2. Esikoululaisten ja Laura Seesmeren yhdessä tekemä runo Pihlavasta. 3. Lasten piirustus luonnonläheisestä Pihlavasta. 4. Rottix, Meri-Porin partion tilat, joita myös muun muassa Pihlavan Tapuliteatteri on käyttänyt esityksissään. (KV)

*Pihlavan kadulla Iiikkuu autoja
on linnunlaulua ja ihmiset
huutaa ja kiljuu
ja minä: mun lempiväri on sateenkaari
en tiedä missä järjestyksessä sateenkaari menee*

*talot suojaavat ihmisiä
sitten alkoi tapahtumaan näin: satoi paljon vettä
me asumme metsän keskellä
Pihlavassa sisällä
on paljon ystäviä
ja aikuisia, jotka turvaa lapsia
taloja paljon eri sorttisia puita paljon
metsässä kasvaa marjoja
lukuunottamatta hillaa*

6.1 Kokemukselliset paikat, muistojen paikat

Kyselyssä selvitimme Pihlavan merkityksellisiä paikkoja, joihin liittyi jaettuja muistoja, kokemuksia ja tunteita. Selville saadut paikat olivat julkisia, yhä olemassa olevia tai kuten osoittautui Pihlavalle hyvin tyypilliseksi, maisemasta jo poistuneita. Avoimia vastauksia saimme yli 1000. Vastaukset luokiteltiin ja niistä saatiin selville esimerkiksi menneisyyteen painottuvia muistoja, rakennettuun ympäristöön ja luontoarvoihin liittyviä ajatuksia tai kehitystoiveita. (KV)

Sitaattikooste Pihlavaa kuvaileviin teemoihin liittyen

	Positiiviset	Negatiiviset
Luontoarvot, ympäristö	"Kaunista ja vaalittavaa. Luontopolku, luistelu, veneily, kalastus."	"Luonto olisi hienoa, jos se pidettäisiin edes jonkunlaisessa kunnossa"
Rakennukset, infrastruktuuri	"Pihlavassa on hyviä asuinalueita keskustan ulkopuolella, luonto lähellä, nopea tie Poriin."	"Rakennuskanta on osin päässyt rapistumaan ja arvo laskemaan kun alueen arvostus on alhainen tässä kaupungissa."
Sijainti ja kulkuyhteydet	"Sijainti keskustaan ok bussit kulkee hieman oudosti nykyään."	"Kaupungin johto unohtanut totaalisesti. Julkinen liikenne ajettu minimiin. Tarvitaan oma auto."
Sosiaaliset puolet	"Pihlava on kylämäinen Porin lähiö, jossa on pääosin hyvä yhteishenki ja paljon paikallisia pienyrittäjiä elävöittämissä Pihlavaa."	"Levotonta ja epämääräistä elämää. Asuntokanta on vanhaa ja vuokrat halpoja. Kerää monenkirjavaa ongelmasakkia yhteen paikkaan."
Kehitys	"Pihlava voi jatkaa siitä, mihin Yyteri jää. Esim. taiteella, luonnolla, rauhalla, pelipaikoilla. Iso mahdollisuus."	"Syrjäytynyt lähiö jonka loisto on mennyttä."
Mielikuvat	"Kantaa turhaan joskus kauan sitten tullutta huonoa mainetta."	"Huono maine, juoppotelia ja väkivaltaa."

Taulukko: Sitaattikooste Pihlavaa kuvaileviin teemoihin liittyen. KV

Pihlavan paikkoja: <https://arcg.is/19nOGj1>

Jaettuja muistin paikkoja ja kokemuksia esitetään oheisessa tarinakartassa. Näkökulmana ovat tunteet. Jokisuiston alueelle liittyi nostalgisoivia tunteita, mutta toisaalta huolta ympäristön kunnosta. Keskustan alue herätti levottomuuden ja toisaalta rauhallisuuden tunteita. Rieskalan palvelukeskittymä koettiin arjessa erityisen merkitykselliseksi. (KV)

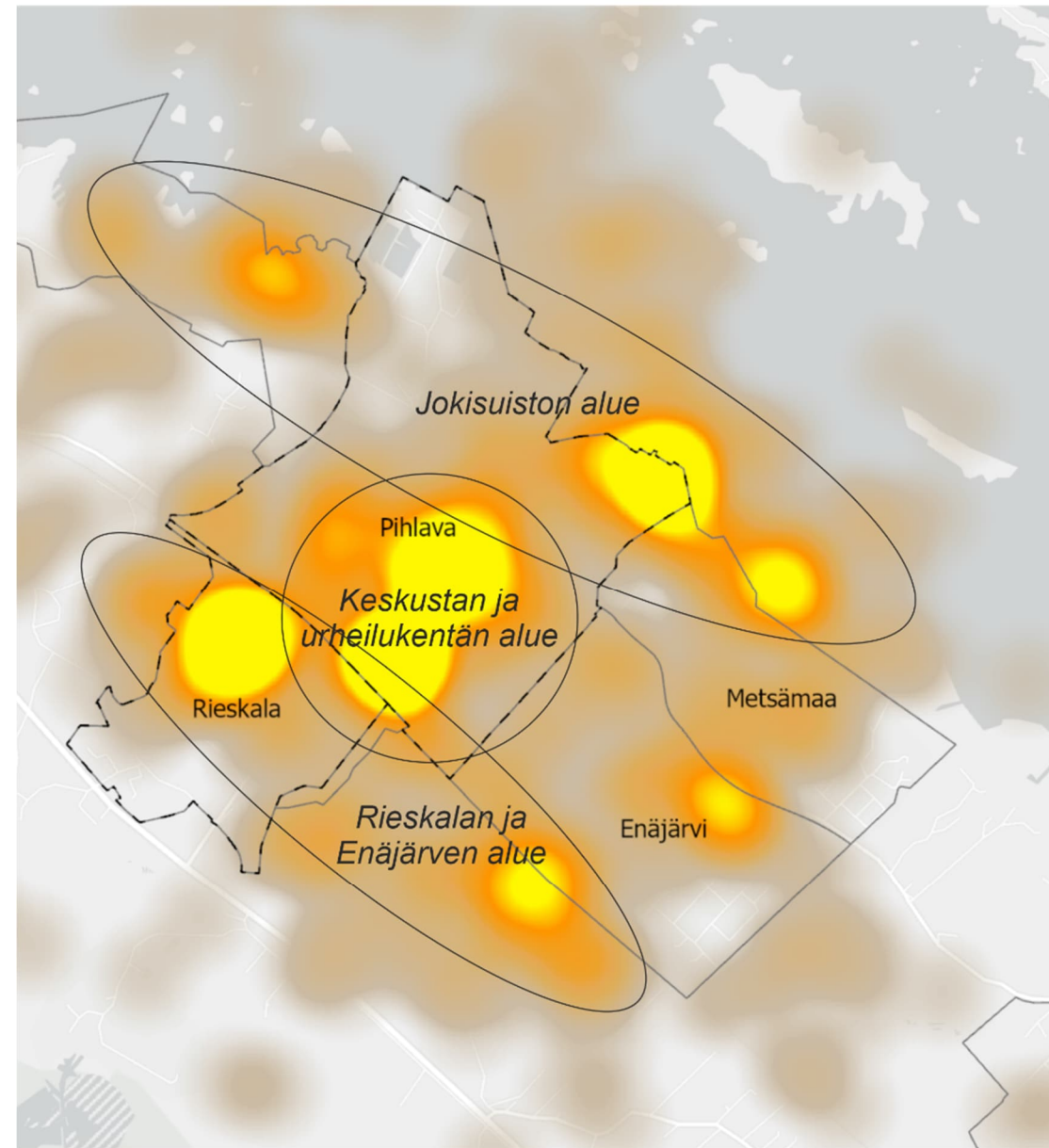
Kuva: Sahan ja Halssin aluetta ilmakuvassa keväällä 2021. KV

6.2 Aktiiviset ja tunnesidonnaiset paikat

Lämpökartassa nähdään Pihlavan ympäristön merkittävät aktiivisuuden paikat. Tekeminen jakautui pohjoisessa jokisuiston alueeseen, johon lukeutuvat Halsi, Viinahamina ja Kaunismäki Huvilarannan kaupunginosassa. Keskustan ja urheilukentän alue muodostaa oman kokonaisuutensa, samoin Rieskalan palvelukeskittymä, jossa sijaitsee Meri-Porin yhtenäiskoulu, Pihlavan kirjasto ja Meri-Porin uimahalli. Enäjärveä kiertävän polun merkittävyys nousi myös esille.

Kuten Väinölän kulttuurikartoituksessa, myös Pihlavan tutkimusaineistossa aktiivisuuden paikat keskittyivät kolmeen eri alueeseen. Tekemisen paikkoihin liittyy myös Pihlavassa eniten tunnesidonnaisuuksia. Esimerkiksi luonnonläheiset paikat koettiin eniten rauhallisiksi tai miellyttäviksi, kun taas liikekeskusta ja kerrostaloalueet koettiin herkemmin rumaksi tai levottomaksi. Seuraavissa kartoissa esitetään eri alueisiin liittyviä tuntemuksia ja sitaatteja aineistosta. (KV)

*Oikealla: Pihlavan aktiivisuuden alueet lämpökartalla.
Karttapiiros: KV, karttapohja: Esri.*

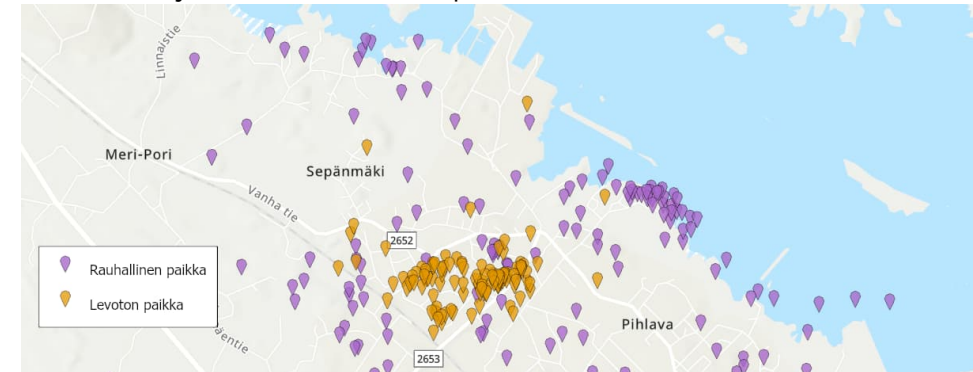

Jokisuiston alue

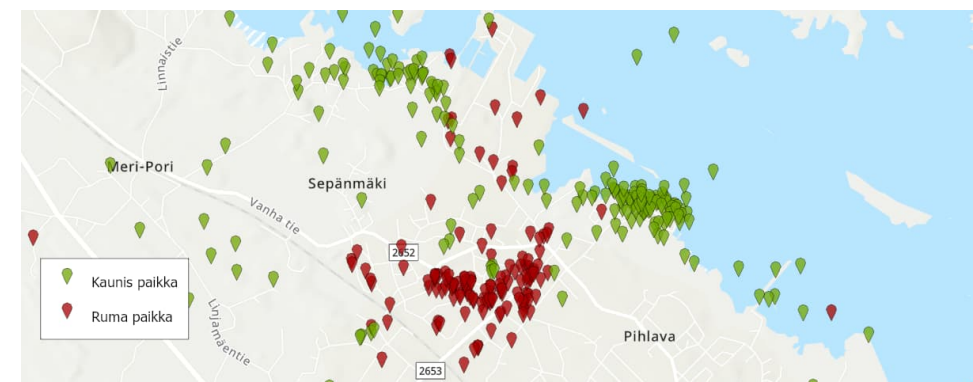
Tunnekarttojen mukaan jokisuiston alueeseen kohdistui positiivisia tuntemuksia. Alue koettiin esteettiseksi, rauhalliseksi ja miellyttäväksi: *Halssi on ihana! Kaunista vanhaa miljöötä.* Tuntemukset ulottuivat rannan alueelta myös koko suistoalueelle: *Jokisuisto, maisema mistä voi saada elinvoimaa, koko vuoden.* Viinahaminan alue koettiin kauniiksi ja luonnonläheiseksi ulkoilualueeksi: *Nykyään tulee käveltyä alueen lehtomaisia polkuja ja ihailtua mahtavia siirtolohkareita.* Positiivisista kartamerkinnöistä huolimatta jokisuiston alueelle liittyi huolta ympäristön kunnosta ja siihen kohdistettiin avoimissa vastauksissa runsaasti kehittämistoiveita. Teollisuusalue koettiin jokseenkin rumana. (KV)

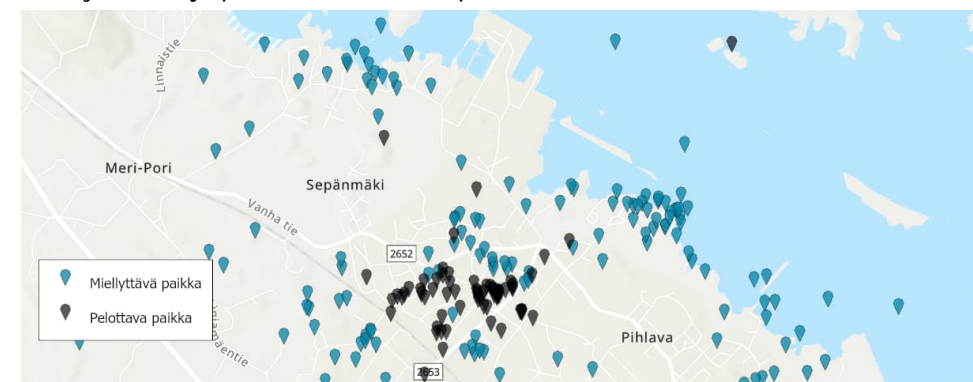
Rauhallisiksi ja levottomiksi koetut paikat

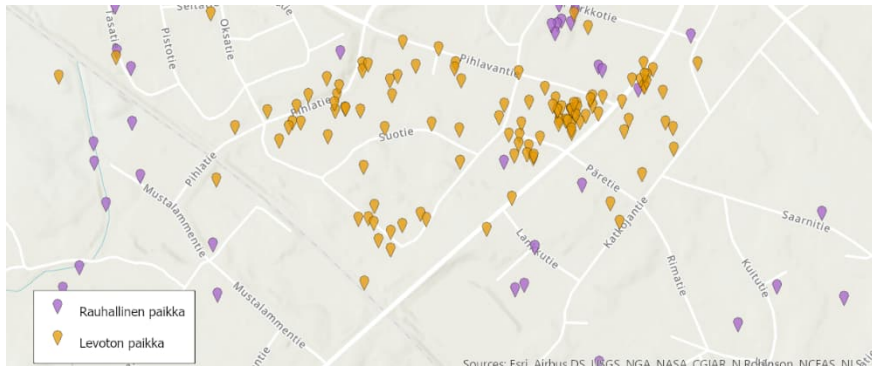
Kauniiksi ja rumiksi koetut paikat

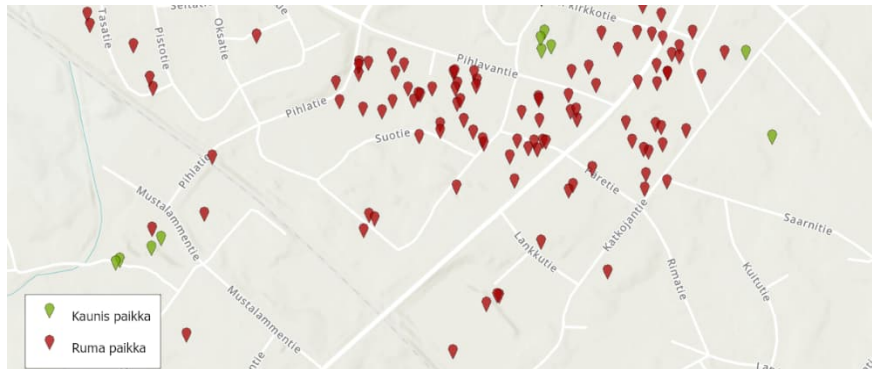
Miellyttäväksi ja pelottaviksi koetut paikat

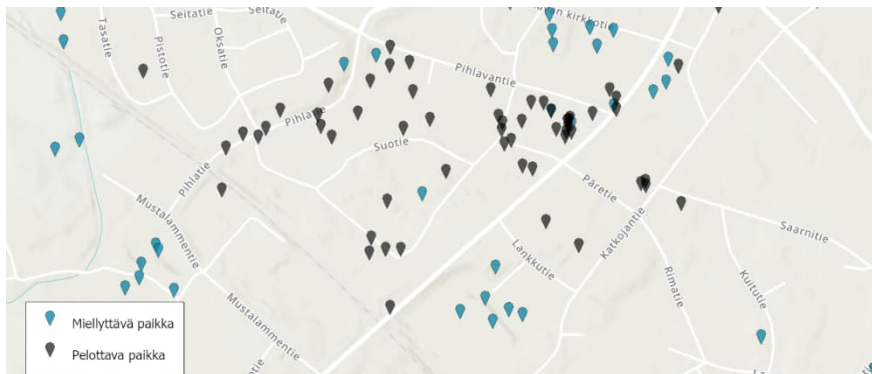
Rauhallisiksi ja levottomiksi koetut paikat

Kauniiksi ja rumiksi koetut paikat

Miellyttäväksi ja pelottaviksi koetut paikat

Keskustan ja urheilukentän alue

Negatiiviset tuntemukset keskittyivät Pihlavan kerrostaloalueille ja liikekeskustaan. Alueet olivat mielikuvissa levottomia, rumia ja osin pelottaviakin: *Levotonta joissain ta-loissa* tai: *Todella hämärää sakkia ja pelottavaa kulkea varsinkin pimeällä ja yksin*. Pelon tai turvattomuuden tunne ei kuitenkaan ollut vallitseva. Aikaisemmassa Turun yli-opiston maisemantutkimuksen Porilainen lähiömaisema-hankkeen (2011) Pihlavaan liittyvässä tutkimuksessa turvattomuuden mielikuvat liittyivät eniten myös kerrostalo-alueisiin, mutta pelkotuntemukset eivät hallinneet.

Toisaalta kerrostaloalueisiin liittyi myös positiivisia tuntemuksia. Sama alue voi näyt-täytyä vastaajille eri tavalla: *Asunut monessa ja rauhallisia suurin osa. Pihlavalainen tie-tää ne pari kerrostaloa, mihin ei kannata muuttaa*. Kokemus voi myös muuttua: *Ajoin villiä menoa, mutta rauhoittunut paljon. Edullista asumista ja luonto lähellä*. Kerrosta-loja itsessään ei pidetty levottomuuden aiheuttajina: *Ei kerrostalot tee alueesta huonoa, huono asukkaiden sijoittelu sen tekee*.

Urheilukenttää koettiin miellyttävänä paikkana, mutta rumana sen rappeutuneen kunnon vuoksi. Siihen kohdistettiin runsaasti kehittämistoiveita. (KV)

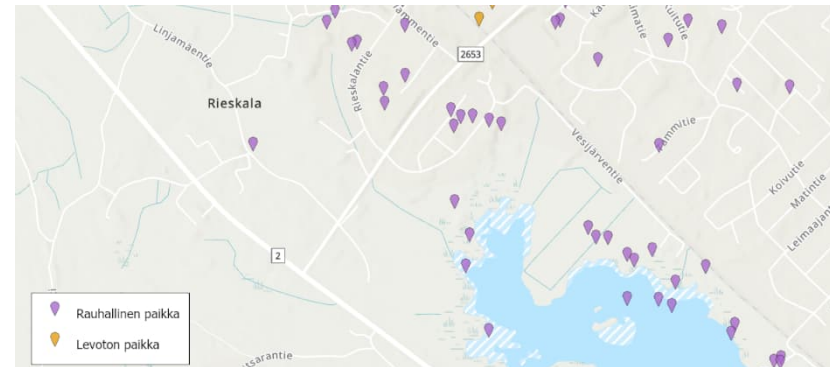
Rieskalan palvelukeskittymä ja Enäjärven polku

Tunnekarttaan tehtiin Rieskalan alueelle merkintöjä vain vähän. Merkinnot koskivat palvelukeskittymää, jossa sijaitsee Meri-Porin yhtenäiskoulu, Meri-Porin uimahalli ja Pihlavan kirjasto. Nämä koettiin rauhallisiksi ja miellyttäviksi paikoiksi. Kyselyn muissa osioissa Rieskalan palveluihin liittyi paljon muistoja ja niiden merkitystä arjessa painotettiin. Esteettisesti alue tai rakennukset koettiin kaksijakoisesti kauniiksi tai rumaksi.

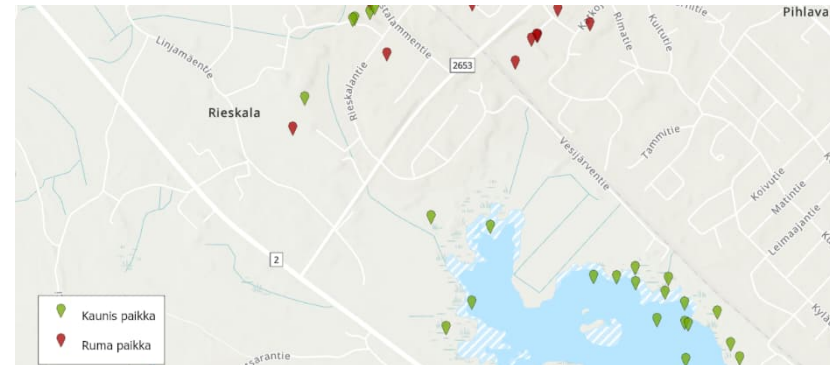
Enäjärven alueeseen ei keskitytty kyselyssä, mutta sen merkitys ulkoilualueena nousi ilmeiseksi karttamerkintöjen myötä. Alue herätti positiivisia tunteita. (KV)

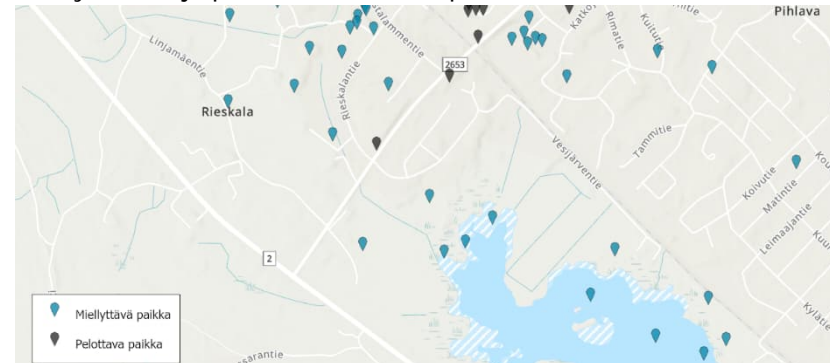
Rauhallisiksi ja levottomiksi koetut paikat

Kauniiksi ja rumiksi koetut paikat

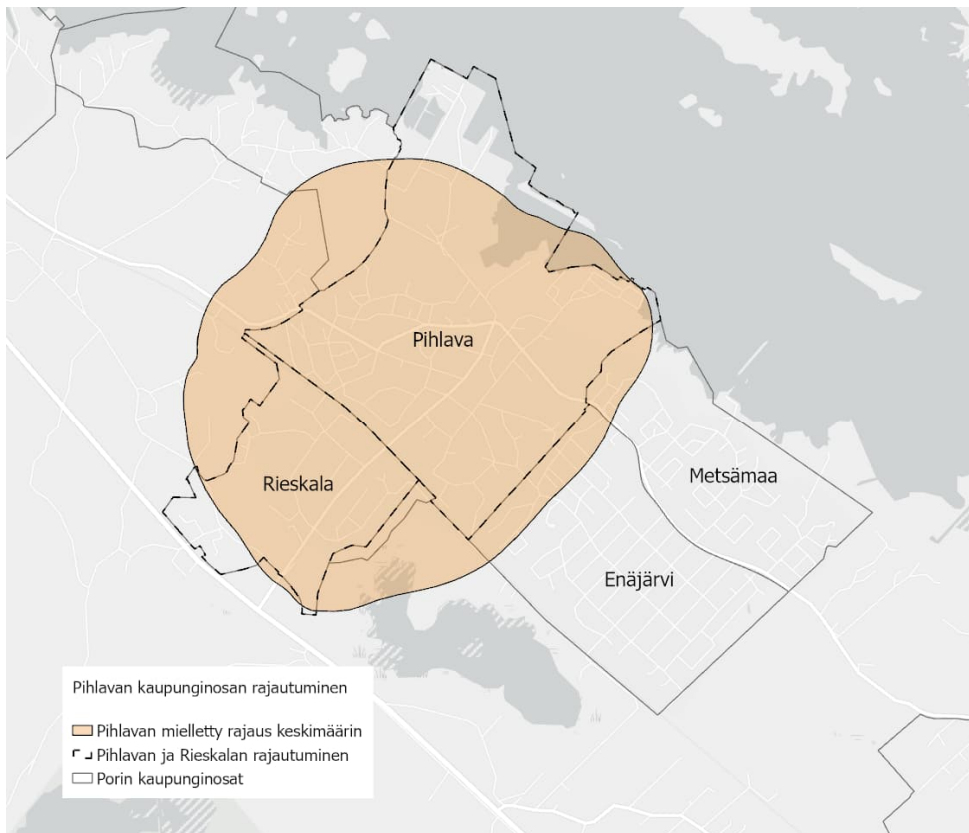
Miellyttäväksi ja pelottaviksi koetut paikat

6.3 Reitit ja rajat

Pihlavan kaupunginosan rajautuminen

Kyselyvastausten mukaan Pihlavan mielletään rajautuvan keskimäärin oheisen karttapiirroksen osoittamalla tavalla. Porin kaupungin virallisen kaupunginosarajauksen mukaan Pihlava rajautuu koillisessa jokisuistoon ja lounaisosassa junarataan. Yleisesti kuitenkin mielletään, että Rieskalan kaupunginosa junaradan toisella puolella kuuluu myös Pihlavaan. Arjessa Rieskala on tärkeä toiminnallinen paikka pihlavalaisille. (KV)

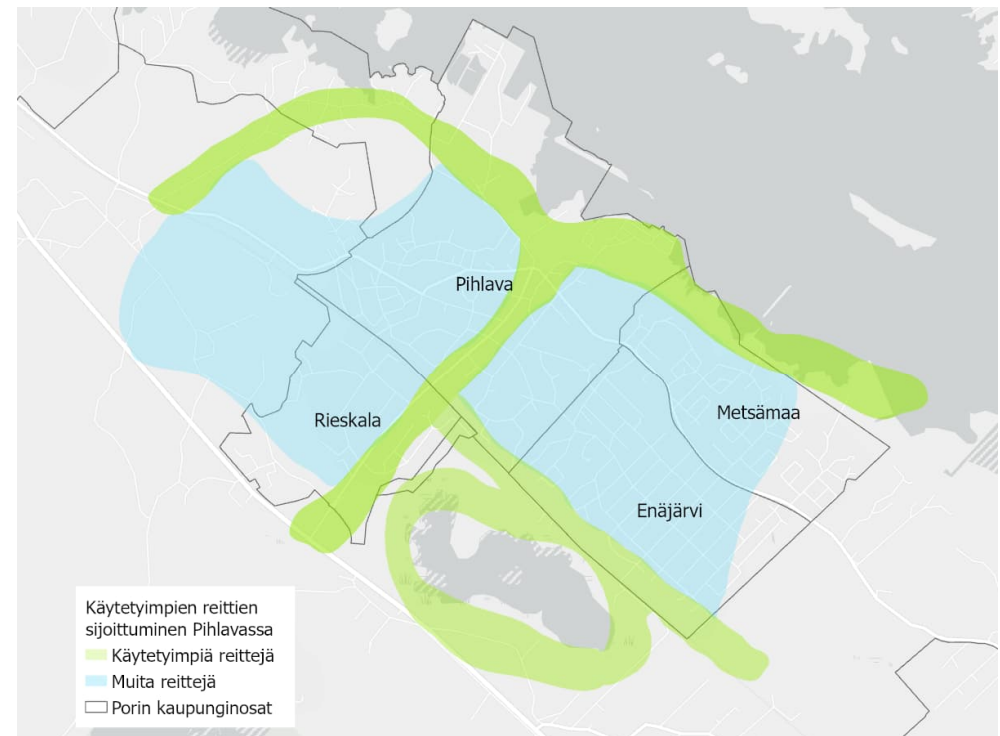

Kartat: KV, karttapohja: Esri

Käytetyimmät reitit Pihlavan ympäristössä

Käytetyimmät reitit kulkevat kartalla vihreällä merkityillä alueilla. Pihlavanlahden rannalla reitit kulkevat luonnonsuojelualueen pitkospuilta Halssin ja Viinahaminan läpi aina teollisuusalueen edestä Huvilarannan kaupunginosaan ja Rieskalan metsiin. Alueen keskiosassa on kuvattuna kevyenliikenteen paljon käytetyt reitit Yhdystien eli Harry Gullichsenintien varrella. Junaradan tuntumaa pitkin kuljetaan Enäjärven kiertävälle luontopolulle.

Sinisellä on kuvattu muut käytössä olevat reitit, jotka risteilevät Pihlavan ja Rieskalan asutus- ja metsäalueiden lisäksi Metsämaalla, Enäjärvellä ja Huvilarannassa. Yksi reiteistä kulkee vanhaa tehtaalle vienyttä pistoraidetta pitkin, joka on yhä olemassa. Porin kaupunki on linjannut yleiskaavassa raiteen kohdalle uuden tien.

6.4 Kulttuuri osana arkea

Pihlavan alueen kulttuuriset ominaispiirteet näkyvät ympäristössä monimuotoisina ajallisina kerrostumina ja myös ylisukupolisina kokemuksina. Pihlavan kulttuurin perusta on osin luotu jo 1800-luvun lopulla, kun saha käynnisti Pihlavassa koulu-, kirjasto-, harraste- ja palvelutoiminnan. Kulttuurisesti tärkeitä alueita ovat jokisuisto, metsä- ja rantapolut, teollisuusalueet, teollisuuden myötä eri vuosikymmeninä muodostuneet asuinalueet, urheilukenttä ja muut harrastuspaikat sekä erilaiset palvelukeskittymät.

Pihlavanladen vesialueet ovat veneilijöiden ja kalastajien käytössä. Talvisin jäällä muun muassa hiihdetään. Rannoilla kuljetaan luonnonsuojelualueella pitkospuita pitkin ja pysähdytään kuuntelemaan lintuja Halssin historiallisella asuinalueella tai viereisellä Viinahaminan metsäpolulla. Matkaa jatketaan teollisuusalueen ja Kaurismäen polkuja pitkin aina Rieskalan metsäpoluille saakka. Enäjärven ympäri kulkeva luontopolku on myös pihlavalaisille merkittävä ulkoilureitti.

Paikallishistoriaa ja kokoontumispaikkoja

Teollinen kulttuuriperintö ja teollisuuden vaikutus asutushistoriaan tunnustetaan ja sitä kunnioitetaan. Kiinnostus paikallishistoriaan tuli esille myös Porilainen lähiömaisema-hankkeessa (2011). Alueen teollisuus on ja on ollut merkittävä työllistäjä pihlavalaisille. Teolliseen tulevaisuuteen katsotaan varovaisen toiveikkaasti, vaikka heikko työllisyystilanne koetaan hankalaksi. Yleisesti pihlavalaiset kokivat paikallishistoriansa olevan hyödyntämätön voimavara ja sitä toivottiin tuotavan esille esimerkiksi taiteen tai erilaisten opastekylltien kautta.

Keskeisiksi kaikille saavutettaviksi kokoontumispaikoiksi osoittautuivat Pihlavan vanha koulu, seurakuntatalo, urheilukenttä ja Pihlavan Asukastupa. Vanhalla koululla kokoontuu erilaisia harrasteseuroja ja siellä järjestetään myyjäisiä. Seurakuntatalolla kahvitellaan, jumpataan tai kokoonnutaan seurakunnan omiin tai muihin harrastekerhoihin. Urheilukentällä kokoonnutaan harjoituksiin, peleihin tai kilpailuihin. Asukastupatoiminta on aktiivista ja siellä käydään lounaalla, tapaamassa tuttuja tai osallistumassa kerhoihin. Pihlavan Asukastuvalla kokoontuu erilaisia

Tunnelmia Pihlavan tori elää ja soi-tapahtumasta 14.5.2022. Kuva: KV

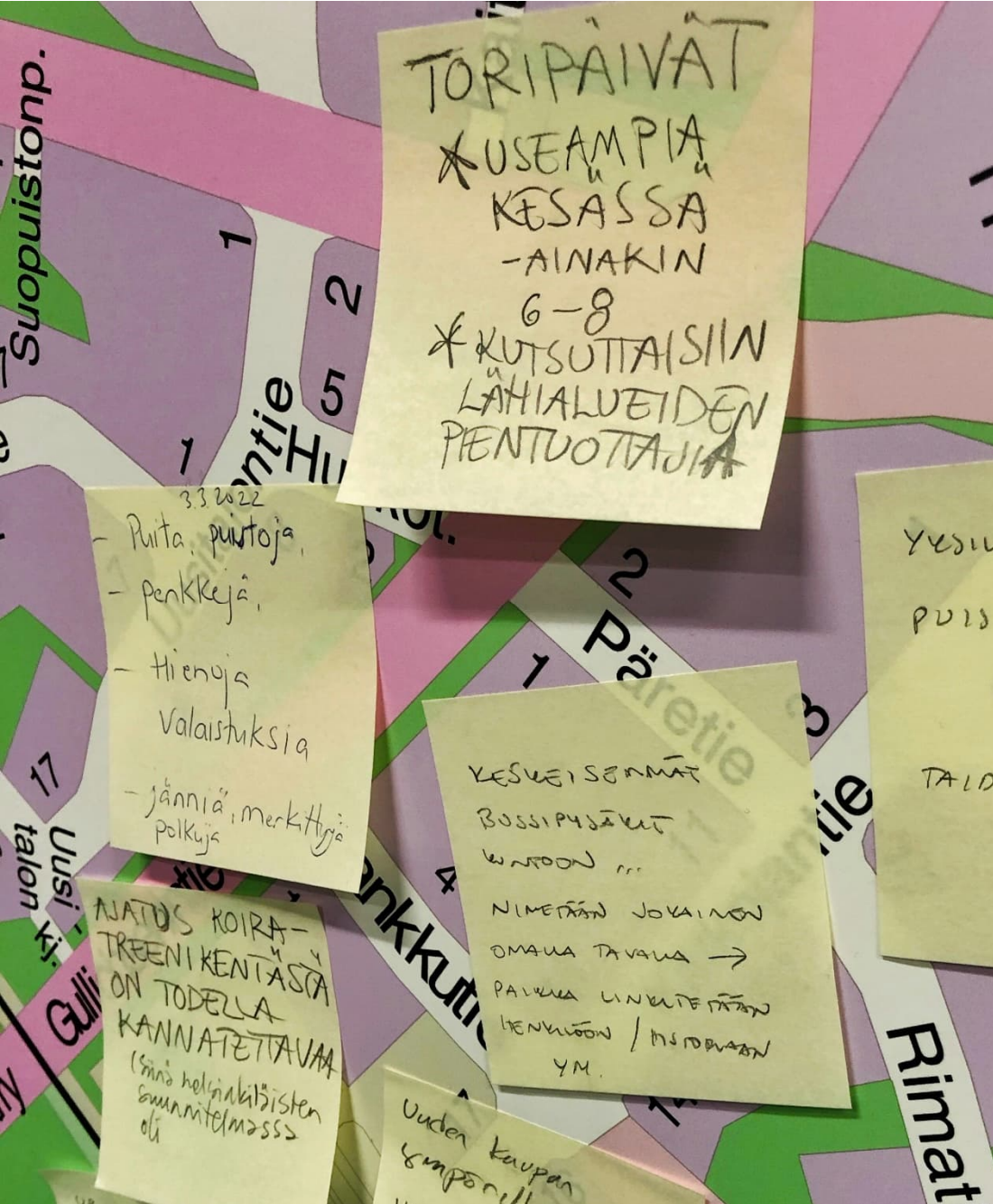
ryhmiä, esimerkiksi lenkkiryhmä, joka tekee kävelylenkkejä Pihlavan lähiympäristöön sekä tehtaiden entisten työntekijöiden ryhmä, joka muistelee työvuosiaan.

Aktiivista asukastoimintaa

Pihlavassa yhdistys- ja harrastetoiminta on monipuolista ja osin pitkätkin perinteet omaavaa. Esimerkiksi kuorolaulua Pihlavassa on harrastettu 1800-luvun lopulta lähtien. Perinteikäs ja vireä urheiluseura Pihlavan Työväen Urheilijat ry (PTU) on perustettu vuonna 1931. Aktiivista nuorisotoimintaa on PTU:n lisäksi esimerkiksi Meri-Porin partiolla, Meri-Porin seurakunnalla ja vanhalla koululla toimivilla nuorella yhdistyksellä Mepon kotipesä ry:llä sekä Porin kaupungin nuorisotila Pihlavan Putkella. Pihlavan Martat on keskeinen paikallinen toimija, joka järjestää mm. kirkkokahvituksia ja erilaisia kursseja. Pihlavassa toimii myös muun muassa harrastajateatteri, kalakerho ja eläkeläisyhdistyksiä.

Arjen merkittäviä toimijoita ovat Meri-Porin yhtenäiskoulu, Pihlavan kirjasto, Meri-Porin uimahalli sekä alueen muut peruspalvelut kuten kauppa ja terveysasema. Palveluihin liittyy voimakas menettämisen pelko ja tahtotila säilyttää olemassa olevat. Erityisesti teollisuuteen, koulunkäyntiin ja uimahalli- ja kirjastopalveluihin liittyy ylisukupolvisia muistoja ja merkityksiä. Myös Pihlavan lukuisia kaupunkeja, leipomoja ja pikkupuoteja muisteltiin lämmöllä kaivaten. Nykyisin Pihlavassa toimii enää vain yksi kauppa.

Synkkä kulttuuriperintö piirtää oman lukunsa pihlavalaiseen arjen kulttuuriin. Menetyks näkyy pihlavalaisessa arjessa ei pelkästään työpaikkojen ja palveluiden menettämisenä, vaan myös erilaisten tärkeiden kokoontumispaikkojen kadottamisena. Tulipaloissa palaneen työväentalon ja Kalevan kaipuu näkyy pihlavalaisessa arjessa yhä. Monitoimitaloksi luonnehditun Kalevan merkityksellisyyttä muistelee vanhempi sukupolvi, nuorempi sukupolvi muistaa paremmin työväentalon juhlat tai kirjaston narahtavan lattian. Yleiset saunat ovat myös olleet tärkeitä kokoontumispaikkoja. Pihlavan kolmesta julkisesta saunasta on palanut kaksi, Rieskalassa ja Kappalemaalla sijainneet saunat. Halssissa sijaitseva rantasauna on nykyään Halssin asukas yhteisön käytössä. (KV)

Asukastilaisuuksissa kerättiin ideoita Pihlavan paikkoihin liittyen. Kuva: KV

6.5 Kehittämistoiveet

Unelmien Pihlavassa olisi lasten leikkipaikkoja/puistoja, kuntoilureittejä, rantareittejä, laiturialue kesäkoskeineen ja uimarantoineen, vähintään nykyinen määrä liikkeitä ja palveluita. Silloin täältä ei tarvitsisi juuri muualle poistua!

Kyselyyn osallistujat kertoivat kehittämistoiveitaan Pihlavan paikkoihin, reitteihin tai alueisiin liittyen. Toiveet keskittyivät jokisuiston, keskustan ja urheilukentän sekä Rieskalan alueelle. Pihlavaan toivottiin parannuksia palveluihin ja työpaikkoihin, asumiseen, rakennuskantaan, liikenteeseen, lähiluontoon ja sosiaalisiin seikkoihin. (KV)

Palvelut ja työpaikat:

- Nykyisten peruspalveluiden säilyttäminen ja kehittäminen, työpaikkojen lisääminen
- Kauppojen ja muiden palvelujen lisääminen
- Pihlavan torin sekä sen lähiympäristön elävöittäminen ja kehittäminen
- Leikkipaikkojen lisääminen, ulkoilureittien ja polkujen ylläpito ja kunnostus

Asuminen, rakennuskanta ja liikenne:

- Pihlavan yleisilmeen kohentaminen: Rakennuskanta, viheralueet ja yleinen siisteys
- Urheilukentän, katsomon ja pukutilojen kunnostus
- Julkisen liikenteen aikataulujen ja reittien parantaminen
- Tiestön ja kevyen liikenteen väylien kunnostaminen turvallisemmiksi

Lähiluonto:

- Luontoarvojen säilyttäminen ja saavutettavuuden parantaminen
- Pihlavanlahden kunnostaminen hillitsemällä rehevöitymistä ja avaamalla veneväylät

Sosiaaliset seikat:

- Ilkivallan ja päihteidenkäytön hillintä ja ehkäiseminen
- Maineen parantaminen

Jokisuiston alue

Toiveet keskittyivät teollisuuden ja työpaikkojen lisäämiseen ja teollisen rakennusperinnön säilyttämiseen: *Toivottavasti kuitulevytehtaalle löytyy jotain järkevää käyttöä, Olav Hammarströmin rakennus on hieno.* Kuitulevytehtaalle ehdotettiin uutta teollista käyttöä ja siitä haaveiltiin myös nuorten valvottuna kokoontumispaikkana, missä voisi esimerkiksi rassata mopoja.

Pihlavanlahden rantoja toivottiin ruopattavan ja avattavan veneilijöille ja kalastajille: *Jokisuisto on parasta Porissa ja siellä monet viettävät kaiken vapaa-aikansa kalastaen ja veneillen. Käyttöä olisi paljon enemmän jos laiturit ja väylät kunnostettaisiin.* Alueelle toivottiin myös uimarantaa, avantopaikkaa, penkkejä, lisää rantareittejä ja olemassa olevien luontopolkujen kunnostamista. (KV)

Kartta: KV, karttapohja: Esri.

Keskustan ja urheilukentän alue

Keskustan alueella toiveet keskittyivät torin ja liikekeskustan ympäristöön sekä urheilukentälle. Yleisesti koko alueelle toivottiin lisää työpaikkoja, ympäristön siistimistä ja suurimpien vastaanottoväylien kutsuvampaa ilmettä. Bussipysäkeitä toivottiin kunnostettavan ja julkisen liikenteen yhteyksiä parannettavan. Ideoita tuli myös julkisen taiteen lisäämisestä ja luontoaiheesta sekä paikallishistoriasta ammentamisesta.

Palveluita toivottiin lisää ja ennen kaikkea, että nykyiset palvelut säilyisivät. Lapsille toivottiin leikkipaikkaa: *Pihlavassa ei ole yhtään asiallista leikkipaikkaa lapselle. Se on huono homma.* Urheilukentälle toivottiin skeittiparkkia. Eniten toivottiin kentän ja katsonom kunnostamista, ks. karttapiirros alla. (KV)

Kartat: KV, karttapohja: Esri

Rieskalan palvelukeskittymä

Rieskalan palveluita toivottiin kehitettävän entisestään ja etsittävän keinoja kannustaa niin lapsia kuin aikuisiakin käyttämään esimerkiksi kirjasto- ja uimahallipalveluita enemmän. Alueelle ehdotettiin myös pumptrack-rataa. Nykyisiä koululaisia toivottiin osallistettavan Pihlavan ympäristön kehittämiseen siinä toivossa, että se vähentäisi ympäristöön kohdistuvaa ilkivaltaa.

Lukiota toivottiin takaisin, sillä moni jäi kaipaamaan ympäristölukiota. Se nähtiin merkittävänä vetovoimatekijänä: *Lukion lopettaminen oli ihan kauhea takaisu. Siitä hyötyivät kaikki se oli erikoislukio ja veti puoleensa oppilaita muualtakin, Porin linjat kulki ja vuokra-asunnoissa riitti vuokralaisia.* Monella vastaajalla oli itsellään ylisukupolvisia kokemuksia koulunkäynnistä Pihlavassa ja toivoivat kokemukseksi jatkoa: *Toivoin tulevaisuudessa omankin lapseni siellä opiskelevan. Harmillisesti se ei toteudu.* (KV)

Kartta: KV, karttapohja: Esri

7. PAIKKATIETO JA TAIDELÄHTÖISYYS

Kuva: Heijastumia. Taidelähtöisyyttä ja paikkatietoa yhdistävä menetelmä. (KV)

Kulttuurisuunnistelu-hankkeen kahtena menetelmällisenä kärkenä olivat paikkatieto ja taidelähtöiset menetelmät. Paikkatiedosta tutkittiin erityisesti kokemuksellista paikkatietoa. Yhdessä menetelmät muodostivat monikatseisen väylän Pihlavan nykyiseen arkiseen elämään, menneisyyteen ja muistoihin, kokemuksellisuuteen sekä ajatuksiin kehitettävistä seikoista. Menetelmiä ja niiden yhdistelmää täydennettiin perinteisillä kenttätöyömenetelmillä. Oikealla olevassa kuvassa on yhdistetty historiallista paikkatietoa ja taidelähtöiseen menetelmään koululaisten kanssa toteutetuissa ympäristötöyöpajoissa. Heijastumat-menetelmästä lisää alaluvussa 6.2. (KV)

Äänikävely Pihlavassa kuvataiteilijan kanssa: <https://arcg.is/P5jSS0>

Pihlavan kulttuurikartoituksen alkuvaiheen havainnointiin sisältyi ääniin ja muihin aistimellisiin maisemakokemuksiin tutustuminen. Teimme äänikävelyn sahan alueelta keskustaan ja saimme selville esimerkiksi, kuinka sahan äänet kuuluvat asuinalueille. ArcGISin paikkatietosovellus Quick Capture tallensi reittimme ja paikkoihin liittyvät äänityypit. Oppaanamme oli Pihlavan Kaunismäessä asuva kuvataiteilija Saara Nurmi.

7.1 Paikkatieto osana muuta aineistoa

Pihlavan kulttuurikartoituksen tärkein paikkatiedon keruukanava oli osallistava karttakysely, kuten Väinölässäkin. Paikkatieto on tietoa jostain paikasta tai alueesta, jolle voidaan määritellä koordinaatit. Paikkaan voidaan sitoa tietoa niin fyysisistä piirteistä kuin asioista, jotka eivät aineellistu, esimerkiksi kokemukset ja tunteet. Kaikki Pihlavaan liittyvä tieto on siis jollain tasolla paikkatietoa, oli se sitten paperisella karttalehdellä tai tietokoneella sijaintitiedot sisältävänä pisteenä.

Pihlavassa hyödynnettiin ja kerättiin historiallisen paikkatiedon eli esimerkiksi vanhojen kartta-aineistojen ja valokuvien lisäksi erityisesti kokemuksellista paikkatietoa. Sen avulla osallistettiin kyselyvastaajia tuottamaan koordinaatteihin sidottua tietoa muistoistaan, kokemuksistaan ja tuntemuksistaan. Kerättyä tietoa suodatettiin ja analysoitiin paikkatieto-ohjelmistoissa. Osa tutkimustuloksista esitetään paikkatiedon avulla tässä raportissa. (KV)

Osallistuminen ja paikkatieto kulttuurikartoituksessa: <https://arcg.is/1TO04K>

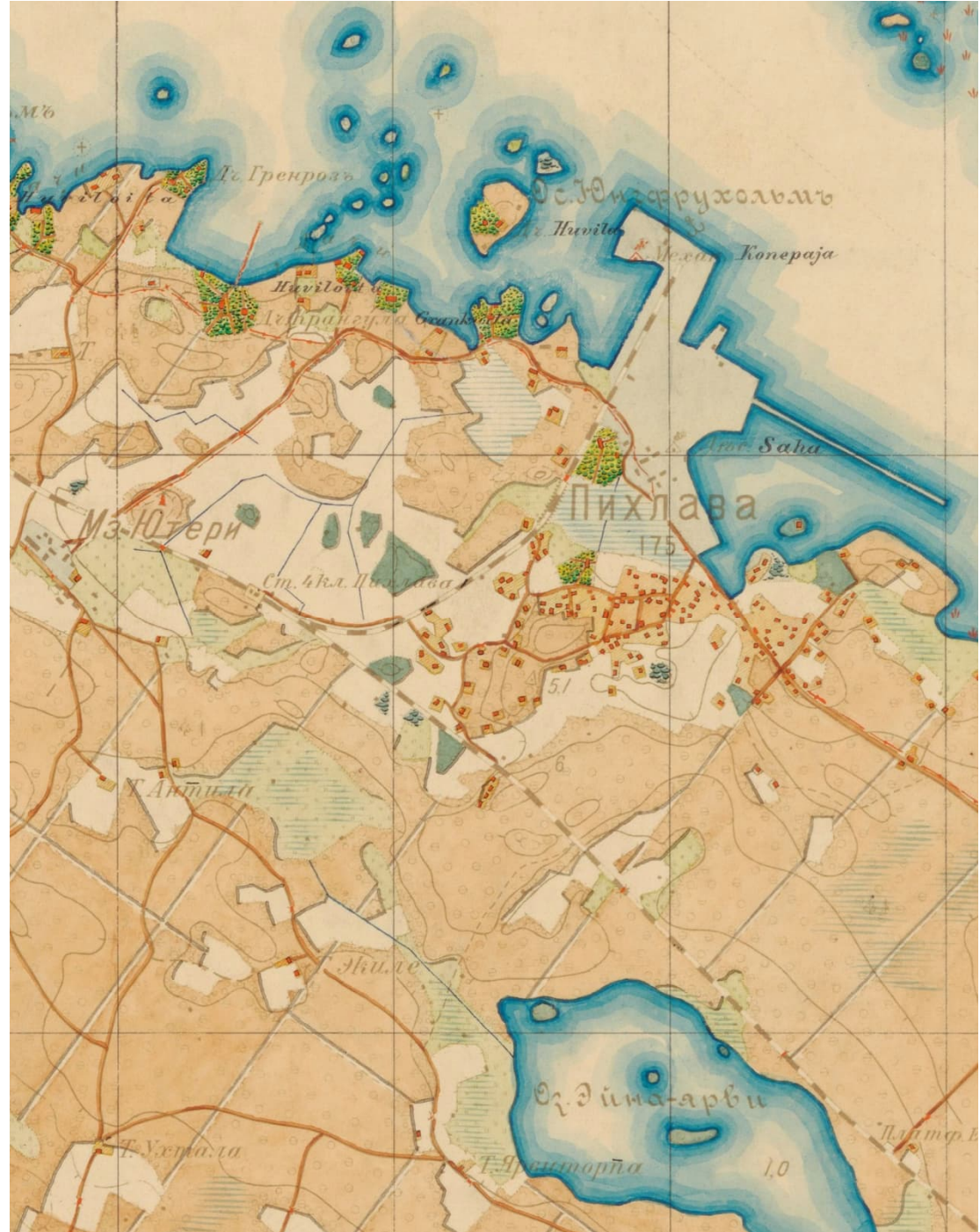
Osallistumisen ja osallistamisen menetelmät ovat olennainen osa kulttuurikartoitusta. Osallistavien paikkatietomenetelmien avulla pääsimme lähelle asukkaiden ja muiden toimijoiden kulttuurisia käytänteitä liittyivät ne sitten joko arkisiin toimintoihin, harrasteisiin, työntekoon tai muuhun.

Meri-Porin yhtenäiskoulun Pihlava-työpajat: <https://arcg.is/Xbvbi0>

Meri-Porin yhtenäiskoulun 6B- ja 7C-luokat osallistuivat maisemahistorialliseen työpajaamme, jossa he tutustuivat lähiympäristöönsä historiallisen paikkatietoaineiston ja Laura Seesmeren kehittämän heijastumia-menetelmän avulla.

Pihlavan polkuja ja etäisyyksiä dronikuvin: <https://arcg.is/1WOvXz>

Teimme keväällä 2021 ilmakuvauksia dronilla Pihlavan urheilukentältä ja Halsista käsin. Havainnoimme eri kuvakulmista alueen yhteyksiä toisiinsa sekä kartoitimme erilaisia polkuja ja reittejä. Tarinakartan kohdat 5-8 Pihlavasta.

Kuva: Senaatin karttalehti vuodelta 1907. Pihlava. Kansallisarkisto.

7.2 Taidelähtöisyys osana muuta aineistoa

Taidelähtöiset menetelmät, joita Pihlavassa käytettiin, olivat osittain samoja, joita hankkeessa hyödynnettiin jo Väinölän kartoituksessa. Kulttuurikartoituksen perusperiaatteiden mukaisesti menetelmiä kehitettiin ja hyödynnettiin asukkaiden ääntä kuunnellen. Pihlavassa taidelähtöisissä menetelmissä korostuivat musiikkiin perustuvat yhteisölliset projektit. Niiden myötä saimme osallistettua monen ikäisiä ihmisiä eri musiikkigenreihin pohjautuvissa yhdessä tekemisen projekteissa, jotka myös auttoivat pihlavalaisia osallistamaan toisiaan.

Musiikilliset lopputulokset eli kaksi kappaletta Pihlavasta, piirilaulu ja räp, saivat molemmat kantaesityksensä Pihlavan torilla kevään aikana 2022. Taidelähtöisten menetelmien ja yhdessä tuotettujen taideteosten avulla pystyimme herättämään keskustelua Pihlavasta. Taiteen avulla ihmiset pääsivät vaikuttamaan omien kokemustensa esille tuomiseen ja keskustelemaan ajatuksistaan ja mielipiteistään yhdessä. Yhdessä tuotetut teokset jäivät myös elämään yhteisöön ja niitä voidaan hyödyntää myöhemminkin. (LS)

[Voisitteko kuunnella meidän metsän ääniä?: https://arcg.is/0n1TTW](https://arcg.is/0n1TTW)

Pyysimme Pihlavan esikoululaisia viemään meidät metsäretkelle, heille tuttuun metsään. Lapset saivat etsiä ja esitellä metsästä heille mieluisia ja merkittäviä paikkoja, joita kuvasimme kehystettyinä. Näiden kuvien pohjalta yhdessä jutellen työstimme runoja lasten piirtäessä samalla. Runot ja kuvat olivat esillä näyttelyssä Pihlavan kirjastossa 7.12.2021-5.1.2022.

[Näin syntyi Pihlavan piirilaulu: https://arcg.is/0yyTCD](https://arcg.is/0yyTCD)

Idea yhdessä työstettyyn Piirilauluun syntyi Pihlavan Tapuliteatterin kanssa. Haastattelimme teatterilaisia joko yhdessä tai pareittain ja haastattelujen pohjalta työstimme piirilaulun sanoituksen kansanlaulun säveliin. Kävimme yhdessä läpi sanoituksen ja teatterilaiset saivat tehdä siihen lisäyksiä, korjauksia ja poistoja. Kappaleeseen tuli kaikkiaan yhdeksän säkeistöä, mutta teatterilaiset valitsivat niistä muutaman keskeisen, jotka myös sopivat osaksi heidän kesänäytelmänsä, ja nämä julkaistiin nuotinnettuina.

[Pihlavan piirilaulu, nuotit ja sanat \(PDF\)](#)

ToniSamin kanssa yhteistyössä teimme Pihlava-räpin. Musiikkivideon räppiin teki Turun yliopiston Digitaalisen kulttuurin, maiseman ja kulttuuriperinnön tutkinto-ohjelman opiskelijat keväällä 2022.

[Pihlava-räp: https://arcg.is/1uqK1e0](https://arcg.is/1uqK1e0) [YouTube: https://youtu.be/JVV011rAh70](https://youtu.be/JVV011rAh70)

Löysimme pihlavasta kotoisin olevan räppäri ToniSamin Pihlavan Facebook-ryhmästä, jossa hän julkaisi räpättyä joulukalenteria. Hän innostui yhteistyöstä ja teki Pihlava-räpin, jonka sanoittamiseen hän kyseli muistoja ja ajatuksia ryhmästä. Teimme myös kävelyhaastattelun hänen kanssaan, jossa osa toteutettiin kysyen ja vastaten free-style-räp-tyylillä. Räpin videon kuvasivat ja editoivat digitaalisen kulttuurin, maiseman ja kulttuuriperinnön tutkinto-ohjelman opiskelijat osana kurssityötään.

[Heijastumia maisemassa: https://arcg.is/jG1ui0](https://arcg.is/jG1ui0)

Olemme käyttäneet Pihlavassa tutkijatohtori Laura Seesmeren hankkeen aikana kehittämää heijastumia-menetelmää. Heijastumien kautta tavoitteena on laajentaa näkeminen kohti sellaista, joka ei enää ole läsnä maisemassa ja näin ymmärtää maiseman kulttuurillista ja ajallista monikerroksisuutta.

7.3 Yhteisöllistä julkista taidetta Pihlavaan?

Kyselyssä tiedusteltiin näkemyksiä yhteisöllisen julkisen taideteoksen muodosta, sisällöstä ja halukkuudesta osallistua sen työstämisen vaiheisiin. Kuten Väinölässä, myös Pihlavaan toivottiin eniten **valoteosta** (34%). Seuraavaksi suosituimmat olivat **veistos** (18%) ja **muraali** (16%). Katumaalaus ja ekoveistos saivat 8% äänistä ja katuksilytiteos sekä sähkökaappirunous 7% äänistä. Teoksen muotoa äänesti 424/614 vastaajaa.

Useimmin teoksen toivottiin esittävän **Pihlavan menneisyyttä** (25%), **luontoa yleisesti** (22%) ja **Pihlavan toiveikkuutta** (22%). Nämä olivat myös Väinölässä kolme toivotuinta teemaa. Pihlavan maisema sai 16%, Pihlavan arki 13% ja urbaani maailma yleisesti 2% äänistä. Sisältöä äänesti 405/614 vastaajaa.

Teoksen työstämiseen vastaajat olivat eniten valmiita osallistumaan **suunnittelu-pajaan** (53%) aivan kuten Väinölässäkin. Muita tapoja olivat **kirjoittaminen** (19%), **rakentaminen** (16%), piirtäminen (11%) ja vastaajista 1% kertoi olevansa ammattitaiteilija ja voivansa ottaa osavastuun teoksen tekemisestä. Tähän saatiin vastauksia 183/614.

Yhteisöllinen julkinen taide oli teemana Porin kaupungin Viherpolku-hankkeen kanssa yhteistyössä toteutetuissa työpajoissa ja 14.5.2022 järjestetyssä *Pihlavan tori elää ja soi* -tapahtumassa. Työpajoja ja tapahtumaa edelsi asukastilaisuus ja yleisökävely sekä hankkeiden muodostaman ydinryhmän suunnittelupalaverit yhdessä pihlavalalaisten kanssa. Julkisen yhteisöllisen taiteen toteutuksen ideointi keskittyi Pihlavan torin ja Viinahaminan ulkoilureitistön alueelle.

Viherpolku-hankkeessa työskennellyt kuvataiteilija Saara Nurmi veti keramiikkatyöpajoja osallistavassa Pihlavan Poris-tilassa sekä toritapahtumassa. Pihlavalalaiset tekivät keramiikkalaattoja, joihin he painoivat haluamansa kuvat. Nurmi jatkotyösti laatat ja ne kiinnitettiin Pihlavaan sijoitettuihin penkkeihin. Nurmi työsti myös pihlavalalaisten kanssa keraamisen pohjattoman pullon "tägeineen". (KV)

Kuvat: Kuvataiteilija Saara Nurmen yhdessä pihlavalalaisten kanssa työstämät keramiikkalaatat penkkeihin sekä yhteisöllinen taideteos, savinen pullo pihlavalalaisten kaivertamine tägeineen. Teoksissa toteutuvat hankkeemme kyselyssäkin eniten ääniä saaneet luonto- ja menneisyteemat. (KV)

8. TIETOA YHTEISTUOTTAMASSA PIHLAVALAISTEN JA PORIN KAUPUNGIN LÄHIÖHANKKEEN KANSSA

Kulttuurikartoituksen tavoitteena on yhdistää tutkimustieto kaupungin toimialojen kehittämislinjauksiin. Hankkeemme yhteistyö Porin kaupungin Pihlavaan keskittyvän Viherpolku-hankkeen kanssa oli tiivistä. Kaupungin lähiöhanke oli osa ympäristöministeriön Lähiöohjelma 2020-2022 -hanketta ja pari Itä-Poriin keskittyneelle Kulttuuriviritin-hankkeelle. Viherpolku-hankkeen tavoitteena oli viihtyisyyden luominen, Pihlavan maineen parantaminen sekä taiteen ja kulttuurin luominen yhteisöllisten tilojen kautta.

Yhteistyömme käynnistyi myöhäissyksyllä 2021, johon mennessä olimme hankkeessamme jo ehtineet tehdä havaintoja Pihlavan paikoista, niiden merkityksistä ja kehittämistoiveista. Pihlavan tori, kirkko ja kaupan alue muodostivat havaintojemme mukaan keskeisen tapahtumakolmion, jota pihlavalaiset toivoivat elävöitetävän ja kehitettävän. Viherpolku-hankkeessa teetettiin Pihlavan torille ja sen ympäristöön aluesuunnitelma yhdessä asukkaiden ja alueen käyttäjien kanssa.

Toisena keskeisenä alueena oli Viinahamina tehdasalueen ja Halssin asuinalueen välissä. Sen piilossa olevia luontoarvoja toivottiin paremmin esille ja asukkaiden tietoisuuteen. Viinahamina on merkitty Porin kaupungin kaavoituskatsauksessa asemakaavakohteeksi. Tavoitteena on alueen retkeilypalvelujen kehittäminen. Viinahaminan alueen kehitystä tarkasteltiin myös Viherpolku-hankkeessa myös muun muassa osallistavan taiteen keinoin.

Kulttuurisuunnistelu oli mukana pihlavalaisista ja Porin kaupungin toimijoista muodostuneessa ydinryhmässä tekemässä havaintoja asukkaiden osallistumisesta ja torisuunnitelman etenemisestä. Keräsimme myös paikkatietoa Pihlavasta. (KV)

Kuvat: 1) Hankkeiden yhteistyössä järjestämän asukastilaisuuden 3.3.2022 mainosjuliste. 2) Poris-tilassa järjestetty savityöpaja. 3) Pihlavan tori elää ja soi -tapahtumasta 14.5.2022. 4) Pihlavan Poris-tilan sisäänkäyntinäkömä. Kuvat: KV

Yhteistyössä järjestetyt osallistavat tilaisuudet:

- **Glögi-ilta 17.12.2021 Pihlavan torilla.** Hankkeen tutkijoiden ja pihlavalalaisten kohtaamispaikka. Teimme goalong-haastatteluja glögin ja joulupiparien äärellä ja keräsimme kokemuksellista paikkatietoa Pihlavan nykytilasta ja kehittämiskohteista.
- **Ydinryhmän perustaminen vuoden 2022 alussa.** Kaupungin hanke perusti toimintansa ohjaukseen ydinryhmän, johon kuuluivat Viherpolku-hankkeen vetäjä Niilo Rinne, Kulttuurisuunnistelu-hankkeen projektitutkija Katrina Virtanen, Pihlavan Asukastuvan vastaava sosiaalityöntekijä Anne Levomäki, Pihlavan alueen viheralueiden kunnossapidosta vastaava piiripuutarhuri Kari Torniainen, kuvataiteilija Saara Nurmi ja paikallisen yhdistyksen, Mepon kotipesä ry:n vetäjä Reijo Vesén. Ryhmä kokoontui kevään ja kesän aikana muutamia kertoja Teamsissa tai Pihlavassa.
- **Lähiöhankeiden asukastilaisuus 3.3.2022** Pihlavan vanhan koulun salissa. Ydinryhmä esittäytyi ja hankkeet keräsivät yhteistyössä paikkatietoa erityisesti torin aluetta ja Viinahaminaa koskien sekä ehdotuksia julkisen taiteen sijoittamispäikaksi ja muodoksi. Tiedotimme myös toukokuulle suunniteltavasta toritapahtumasta sitä edeltävine työpajoineen sekä Kulttuurisuunnistelu-hankkeen käynnissä olleesta Pihlava-kyselystä.
- **Ideointiryhmien tapaamiset 17.3.2022** Mepon kotipesällä ja 31.3.2022 asukaskävely Pihlavan torilta Viinahaminaan. Asukastilaisuudessa muodostettu ideointiryhmä käynnisti torin alueen ja Viinahaminan alueiden suunnitelmien ideoinnin keskustellen ja havainnoiden reittiä torilta Viinahaminaan. Kulttuurisuunnistelu osallistui ideointiryhmien kokoontumisiin havainnoijana.
- **Pihlavan Poris 11.-21.5.2022 Wikstenin talolla.** Viherpolku-hanke avasi olohuone-maisen osallistavan tilan, jossa pihlavalaiset osallistuivat torisuunnitelman tekemiseen yhteisötaidetyöpajojen ja muistilapuille kirjoitettujen ideoiden avulla. Kuvataiteilija Saara Nurmi veti savytyöpajoja, joissa valmistettiin Pihlavaan sijoitettaviin penkkeihin kiinnitettäviä keraamisia laattoja sekä jättivät täginsä Viinahaminaan sijoitettavaan taideteokseen. Tilaan liittyi myös Porin kaupungin oma verkkokysely torin alueen kehittämistä koskien. Kulttuurisuunnistelu-hanke osallistui havainnoiden tilan käyttöä ja keskustelemalla asukkaiden kanssa. Hanke myös digitoi muistilapuille jätetyt ideat paikkatiedoksi ja liitti ne osaksi tutkimusaineistoaan.

- **Pihlavan tori elää ja soi -tapahtuma 14.5.2022 ja Pihlavan penkkiäiset 29.6.2022** Wikstenin talolla. Aineistonkeruu torisuunnitelmaa varten huipentui yhteiseen kevättapahtumaan torilla, jossa pihlavalaiset kohtasivat aurinkoisena kevätpäivänä toisiaan sekä hankkeiden tutkijoita. Tapahtumassa oli pihlavalaisia esiintyjiä. Ensiesityksenä kuultiin ToniSamin hankkeemme kanssa yhteistyössä tekemä Pihlavaräp. Saara Nurmi työsti torilla pihlavalalaisten kanssa lisää keraamisia laattoja. Valmiit penkit ja Viinahaminan yhteisöllinen taideteos julkistettiin Pihlavan penkkiäisissä kesäkuun lopussa.

Porin kaupungin Viherpolku-hankkeen vuokraamaan Poris-tilaan huhtikuussa tutustumassa Reijo Vesén Mepon kotipesä ry:stä, Anne Levomäki Pihlavan Asukastuvalla, kuvataiteilija Saara Nurmi, Viherpolku-hankkeen vetäjä Niilo Rinne, Helene Kaarnametsä Satakunnan Museosta ja Kulttuurisuunnistelu-hankkeen projektitutkija Katrina Virtanen. Rakennus tunnetaan Pihlavassa Wikstenin talona ja se sijaitsee Kirkkopääntiellä. Kuva: KV

9. "MEILLÄ ONKIN PIHLAVASSA KIVA OMAN KYLÄN PORUKKA JA TUNNELMA!" ESIMERKKI PAIKALLISESTA YHTEISTYÖSTÄ

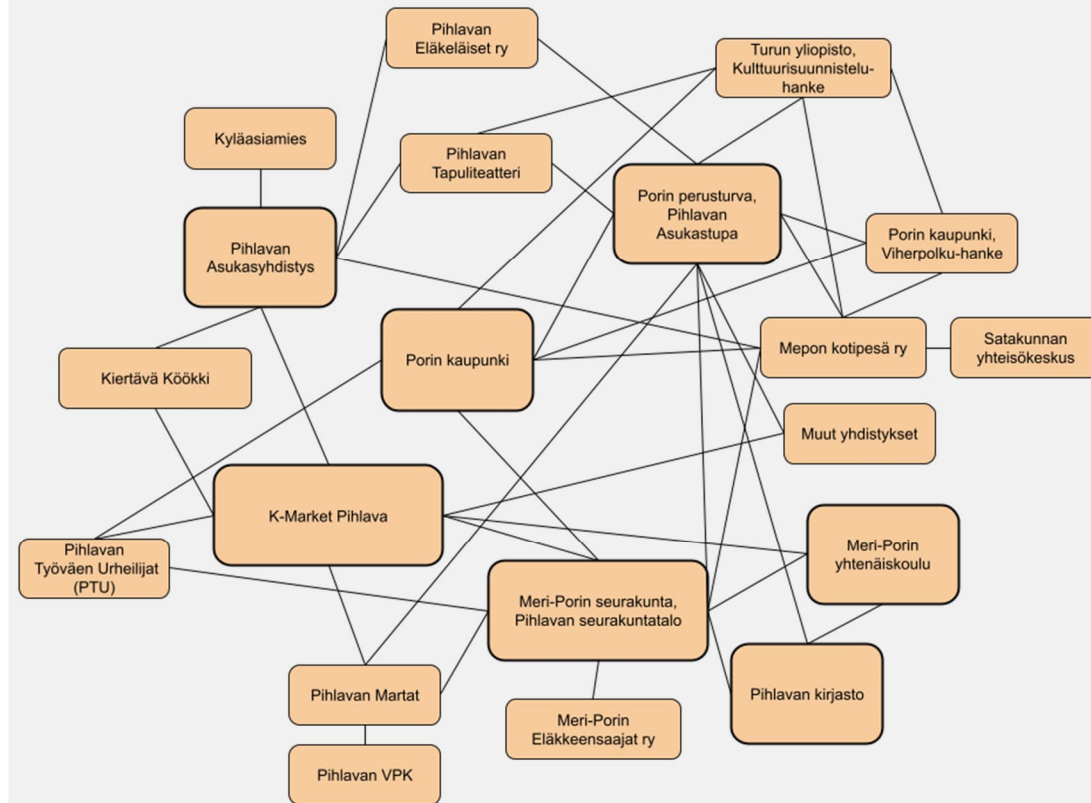
Kulttuurikartoituksen yhtenä tavoitteena oli selvittää Pihlavan keskeisimpiä toimijoita ja niiden välistä yhteistyötä. Pihlavalaisien yhdistysten, yrittäjien ja muiden tahojen toimintaan on tutustuttu haastatteluilla ja sähköpostitiedusteluilla. Osallistujilta kysyttiin kolmea merkittävintä yhteistyötahoa. Vastauksista muodostettiin suuntaa antava kaavio. Se ei siis ole kattava esitys koko Pihlavan toimijoista.

Osallistujilta kysyttiin myös, minkälaista yhteistyö on ja mikä sitä voisi vahvistaa, jos se oli heidän mielestään tarpeellista. Erään pihlavalaisen toimijan näkemys yhteistyön toimivuudesta: *Olemme nyt juuri viime vuosina ihan ajatuksella pyrkineet lisäämään yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa ja meillä onkin Pihlavassa kiva oman kylän porukka ja tunnelma! Kovin innostuneilta ovat kaikki toimijat siis vaikuttaneet kaikista ehdotetuista yhteistyömuodoista!*

Näkyvimmin esille nousseiden tahojen yhteistyöverkoston lukeutui pihlavalaisia yhdistyksiä, yrittäjiä, Porin kaupunki ja Meri-Porin seurakunta. Turun yliopiston ja Porin kaupungin tutkimushankkeiden toimijapositiot on myös huomioitu. Porin kaupunki nähtiin usein tärkeänä yhteistyötahona, sillä toimijat saavat kaupungilta avustuksia ja toimitiloja. Pihlavassa ja pihlavalaisissa nähdään vahva potentiaali, mutta toisaalta kaupungin toimia myös kritisoitiin: *Harrastamaan pääsee hyvin pienellä rahalla ja vaihtoehtoja on monia. Tässä kylässä on potentiaalia vaikka mihin. Harmi, että huonolla kaupunkisuunnittelulla tätä ajetaan kovaa vauhtia alas...*

Keskeisiä tahoja olivat Porin perusturvan Pihlavan Asukastupa, Pihlavan Asukasyhdistys, Porin kaupunki, Pihlavan kirjasto, Meri-Porin seurakunta ja K-Market Pihlava. Asukastupa on tärkeä kohtaamispaikka ja työpaikka muun muassa kuntouttavassa työtoiminnassa mukana oleville. Asukastupa tekee tiivistä yhteistyötä alueen yhdistysten kanssa kannustamalla asiakkaitaan osallistumaan niiden toimintaan. Pihlavan Asukasyhdistys on keskeinen toimija Pihlavan torin ylläpidossa ja yhdistys tekee paljon yhteistyötä Kiertävä Köökin yrittäjän kanssa. Kiertävä Köökki -auto nähdään usein torilla toripäivien ja muiden tapahtumien yhteydessä ja yrittäjä on aktiivisesti mukana toritapahtumien järjestämisessä.

Toritapahtumiin ja alueen muiden toimijoiden kanssa tiiviiseen yhteistyötoimintaan kytkeytyy olennaisesti K-Market Pihlavan kauppias, jota pihlavalaiset kuvailevat sydämelliseksi. Aktiivisesti kylän asioihin osallistuva kauppias avustaa ja sponsoroi esimerkiksi urheiluseura PTU:a. Kauppias tekee laajasti yhteistyötä myös Meri-Porin yhtenäiskoulun kanssa. Koulun kanssa tekee yhteistyötä myös koululaisille vierailuja tarjoava Pihlavan kirjasto ja sekä erilaisia hartauksia ja muita tilaisuuksia koululaisille järjestävä Meri-Porin seurakunta. Pihlavan Martat huolehtivat mm. kirkkokahvituksesta ja vastavuoroisesti yhteistyön puitteissa käyttävät seurakunnan tiloja omissa toiminnassaan. (KV)

Suuntaa antava kaavio Pihlavan keskeisimmistä toimijoista ja niiden välisestä yhteistyöstä. Toimijaverkkokartoitukseen osallistuneet nimesivät kolme merkittävintä yhteistyötahoaan, joista kaavio muodostettiin. Kaavio ei ole kuvaus koko Pihlavan toimijaverkostosta. (KV)

10. KULTTUURISUUNNISTELU-HANKKEEN TULOKSET JA VAIKUTUKSET

Tutkimushankkeessa onnistuttiin luomaan osallisuutta ja edistämään sen kautta kulttuurin saavutettavuutta ja lähidemokratiaa kohdelähiöissä. Niin osallistavan paikkatiedon kuin osallistavien taidelähtöisten metodienkin avulla pystyimme jakamaan paikkasidonnaista kokemuksellisuutta ja paikkojen merkityksiä. Kokemusten ja paikkoihin liitettyjen tuntemusten ja muistojen jakaminen vahvisti paikallisidentiteettiä ja ylpeyttä omasta asuinalueesta. Asukkailla oli mahdollisuus kommentoida kartoitustietoa ja täydentää sitä. Tutkimushankkeen ja Porin kaupungin kehityshankkeen rinnakkaisuus mahdollisti asukkaiden osallistumisen myös kaupungin kehitystyöhön.

Kulttuurikartoituksissa todentuivat molemmissa lähiöissä jo aikaisemmin tunnistetut luonto- ja kulttuuriarvoiltaan merkitykselliset paikat. Kartoitusten myötä näiden paikkojen monimerkityksellisyys sai uusia muotoja ja ne nivoutuivat selkeämmin alueiden asuttuun maisemaan sekä teollisen kulttuuriympäristön paikkoihin. Tällaisia paikkoja olivat varsinkin Väinölän Radioaseman ympäristö ja Pihlavan keskusta sekä Viinahaminan ranta sen lähistöllä. Kulttuurikartoitukset paikansivat alueilta monenlaisia identiteettejä ja ryhmiä ja toivat niitä samalla yhteen vahvistaen näiden jakamia kulttuurisia resursseja ja yhteisöllisesti tärkeiden paikkojen saavutettavuutta.

Tutkimuksen tieteellinen merkitys perustui taidelähtöisten menetelmien, aistietnografian ja osallistuvan paikkatiedon sekä yhteiskehittämisen hyödyntämiseen lähiökontekstissa ja suunnitteluosallistumisessa aikaisemmin vähän hyödynnettyinä lähestymistapoina. Eri menetelmiä yhdistellen saatiin esille piirteitä, kokemuksellisuutta, tunnekarttoja, identiteettejä ja toivetiltoja, jotka eivät perinteisemmissä aineistonkeruun tavoissa kielellisty eivätkä siten välity eteenpäin osallistumisprosesseissa. Monimenetelmällisyys osoittautui hedelmälliseksi moninaisten yhteisöjen hiljaisen tiedon esille saamisessa ja alueellisen identiteetin vahvistamisessa. Kokemuksellisen paikkatiedon menetelmäkehittely vei eteenpäin maisemantutkimuksen aikaisempien tutkimushankkeiden työtä. (MH)

Kulttuurisuunnistelu-hankkeen julkaistut ja julkaistavaksi hyväksytyt artikkelit:

Seesmeri, Laura 2022: Kalevala meidän kaduilla. Menetelmiä aineettoman ja affektiivisen kartoittamiseen. Yhdyskuntasuunnittelu. <https://doi.org/10.33357/ys.119921>

Seesmeri, Laura: Taiteella vai taiteelta pelastettu? Taidelähtöisiä menetelmiä etnografisessa lähiötutkimuksessa. Kokoomateoksessa "Taidelähtöinen tosinjulkaiseminen", toimittuskunta koostuu Itäsuomen yliopiston ja Jyväskylän yliopiston tutkijoista.

Seesmeri, Laura: Signaaleja. Harhailua mastojen juurella eli rytmejä ja tilallisuuksia kartoittamassa. Widerscreen.

Seesmeri, Laura ja Virtanen, Katrina: "Paljon o roihunu täällä." Taidelähtöisyys ja paikkatieto osallistamisen menetelminä Porin Pihlavan menetettyjen paikkojen kartoittamisessa. SoPhi, Jyväskylän yliopisto.

Virtanen, Katrina: "Sahalta edelleen kantautuva tukkien kolina kuuluu Pihlavan ääniin." Porin Pihlavan lähiön muodostumiseen liittyvät muistin paikat. J@rgonia.

Ilmakuva sataman suuntaan. Vasemmalla näkyy Pori-Mäntyluoto -rautatien linjaus, keskellä Uusitalontien ja Pihlatien kerrostaloja sekä taustalla Mäntyluodon satama. Kuva: KV

KULTTUURISUUNNISTELU-HANKE 2020-2022

SAHAN ÄÄNIÄ, JOKISUISTO JA ASUKASTOIMINTAA RAPORTTI PIHLAVAN KULTTUURIKARTOITUKSESTA

Maunu Häyrynen, maisemantutkimuksen professori ja hankkeen johtaja
mauhay@utu.fi

FT Laura Seesmeri, tutkijatohtori
laura.seesmeri@utu.fi

FM Katrina Virtanen, projektitutkija